Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 27 (958) ГОД XIX БЕЛАСТОК 7 ЛІПЕНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

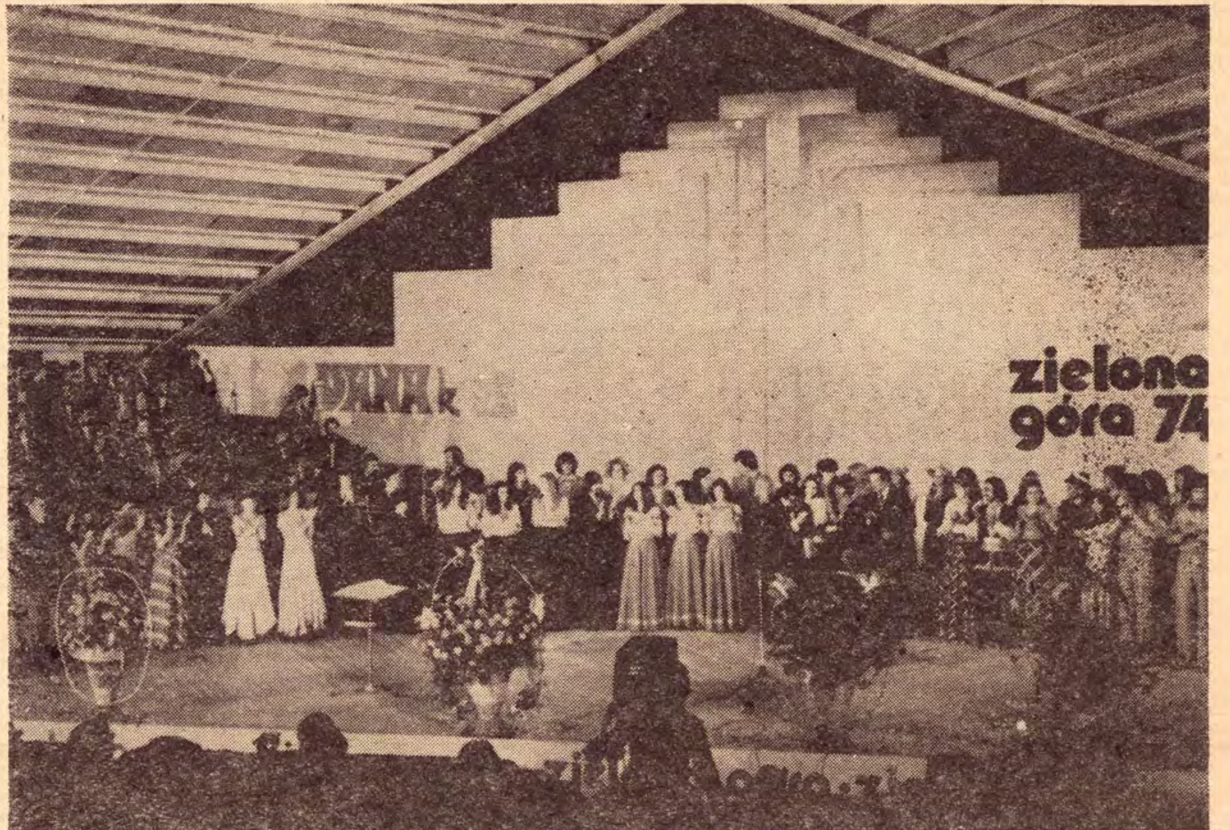

Над сталіцай Любускай зямлі ўжо адгучалі савецкія песні, аднак уражанняў, якія засталіся пасля юбілейнага, дзесятага фестывалю немагчыма хутка забыць і мне здаецца, што ўсё яшчэ

„Крылатые песни весенней порой,
Как птицы, летят над Зелёной Горой...”

— як пад уражаннем гэтага свята дружбы і песні пісаў рускі паэт Уладзімір Сяргееў.

Тут варта напомніць, што 13 гадоў таму назад першы падобны агляд наладзіла ваяводскае праўленне Таварыства польска-савецкай дружбы ў Беластоку. Пасля беластоцкую ініцыятыву перанялі грамадскія дзеячы Зялёнай Гуры і з уласцівай для іх энергіяй пераўтварылі яе ў шырока вядомае культурна-грамадскае мерапрыемства агульнадзяржаўнага значэння.

Удзельнікаў фестывалю — маладых выканаўцаў савецкай песні і запрошаных гасцей — Зялёная Гура сустрэла ўпрыгожаная, як паненка да шлюбу. Рознаколерныя транспаранты, сцягі, плакаты і неоны віталі гасцей, апавяшчалі, што калі ідзе, заахвочвалі да ўдзелу ў шматлікіх мерапрыемствах культурнага характару, якія спадарожнічалі фестывалю. Адным з іх быў канцэрт вакальна-танцавальнага ансамбля Паўночнай групы Савецкай Арміі. Ад гэтага канцэрта і пачаўся зялёнагурскі фестываль. Публіка доўга апладзіравала савецкім воінам за іх майстэрства.

Зараз жа пасля воінаў паявіліся на эстрадзе прадстаўнікі Гданьскага ваяводства — ансамбль „Спес”, што па-лацінску абазначае „Надзея”.

„Касіў Ясь канюшыну...”

— праняслося па прасторнаму амфітэатру, запоўненаму пяццю тысячамі гледачоў. У першую хвіліну я не паверыў сваім вушам, бо не спадзяваўся, каб самадзейнікі Гданьскага ваяводства маглі спяваць гэтую вядомую беларускую народную песню, праслаўленую ансамблем „Песняры”.

„Касіў Ясь канюшыну,
Спаглядаў на дзяўчыну...”

— прагучэла яшчэ раз у рэпрадуктарах. Цяпер я ў напружанні чакаў рэакцыі публікі. Воплескі ўзарваліся дружна і як бы аднадумна. Песня спадабалася. Конкурсная камісія, як аказалася пасля, таксама была аднадумная з публікай. За песню *„Касіў Ясь канюшыну”* яна прысудзіла ансамблю „Спес” **узнагароду** Саюза сацыялістычнай вясковай моладзі.

Я хутчэй паімчаўся за кулісы амфітэатра, каб падзякаваць гданьскім самадзейнікам за прыхільнасць да беларускай народнасці. Аказалася, што яны не з Гданьска, а з горада Тчэў, што знаходзіцца ў Гданьскім ваяводстве. Аляксандра Капіх, Барбара Галінская, Ян Шаткоўскі, Казімір Астроўскі (які з'яўляецца кіраўніком ансамбля, Войцех Галінскі (муж Барбары), Войцех Антаневіч, Мар'ян Бяліцкі і Вітальд Палікровіч працуюць разам ужо паўтара года. Знайшлі апекуноў у міжспулдзельчым клубе спулдзельняў працы ў Тчэве. Песню *„Касіў Ясь канюшыну”* пачулі ў выкананні мінскіх „Песняроў”. Яна іх захапіла, і Войцех Галінскі — найлепшы з іх майстар у галіне музыкі — распрацаваў яе на галасы свайго ансамбля. Спявалі ва ўласным клубе і заваявалі першае месца на ваяводскім аглядзе, за што ваяводскае праўленне ТППР і ўлады праўлення спулдзельні аплачваюць ім паездку ў Савецкі Саюз.

Пачынае марасіць дождж, робіцца холадна. Цяжка вытрымаць пад голым небам. Больш вопытныя і прадбачлівыя гледачы прынеслі з сабой пледы і парасоны. Усе сядзяць, ніхто не ўцякае, хаця на сцэне толькі аматары. І так ужо будзе на працягу ўсіх дзён фестывальных спаборніцтваў. А ўступ у амфітэатр платны, білеты па 40 злотых. Аднак ахвотных больш, як месц у аграмадным амфітэатры, якога не мае нават Варшава.

Беластоцкі квартэт „Макс” выступіў на наступны дзень — у другой частцы конкурснага канцэрту. Дык быў час, каб пазнаёміцца з яго членамі і пажадаць ім поспехаў. У квартэце тры дзяўчыны: Яніна Хараманская, Оля Іванюк і Іаанна Сямёнава ды адзін хлопец — Януш Сабалеўскі. Дзве вучаніцы, адна настаўніца і студэнт медыцыны. Выступаюць пад фірмай клуба працаўнікоў гандлю „Гермес”. Спяваюць на польскай мове „Каскад Чэрамошу”. Песня спадабалася зялёнагурскаму журы, якое прадстаўнікам Беласточчыны дало ўзнагароду камітэта Польскага радыё і тэлебачання.

Ізноў ідзе дождж, публіка сядзіць да канца, да поўначы, а пазней яшчэ спяшаемся ў другі куток горада, у славутую **„пальмярню”**, каб паспець на канцэрт савецкай спявачкі Галіны Ненашавай. Пад высокімі сапраўднымі пальмамі арыгінальная кавярня. Ужо даўно за поўнач. П'ем чай і захапляемся цудоўным голасам. Яна і іншыя савецкія і польскія артысты выступілі яшчэ на **канцэрце дружбы**. Першая частка гэтага канцэрта прайшла пад праліўным дажджом, якому спадарожнічалі грымоты і маланкі. Дырыжор Генрых Дэбіх за кулісамі літаральна выліваў ваду з ботаў.

На шчасце. апошні фестывальны. парадны, канцэрт лаўрэатаў адбыўся пры цёплай бездажджлівай пагодзе. Зноў мы праслухалі і тчэўскі „Спес” з яго „Касіў Ясь канюшыну”, і беластоцкага „Макса”, і ўсіх іншых самадзейнікаў, для якіх песня засталася жыццёвай стыхіяй і штодзённай неабходнасцю.

Віктар Рудчык

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ”

● Вобраз філосафа (сустрэчы з землякамі) ● Фэстын у Саках ● Што новага ў рэнтах? ● Вецер з Палічнай ● Свята маладосці ў Нарве ● Зарубаў у ложку ● Беларуская літаратура на свеце ● Весткі з Кляшчэляў, Ажынніка, Пянькоў, Рудут, Рыбалаў, Слойкі, Гаркавіч, Гарадка, Спічак, Гайнаўкі, Чаромхі і інш. ● Французскі гумар ● Песня „Пшеница золотая”.

— Так ужо склалася, што са школай я звязаны, як толькі стаў самастойна пад стол пяшком хадзіць, — успамінае **Аляксандр Харкевіч** — дырэктар пачатковай васьмікласнай школы ў **Ляшуках**, што на Гайнаўшчыне. — У маіх бацькоў да вайны жылі на кватэры настаўнікі, аб школьных справах у сям'і гаварылася штодзень і многа, а хлапчук я быў рослы, у школу пачаў хадзіць на два гады раней, чым належалася. Я з 1923 года нараджэння, і майму пакаленню час для навукі выпаў неадпаведны, бурлівы. Пасля пачатковай школы ў Нараўцы паступіў я ў Свіслацкую гімназію. Правучыўся там два гады — успыхнула другая сусветная вайна. Пры Савецкай уладзе пайшоў вучыцца ў Чыгуначны тэхнікум у Беластоку, і таксама не ўдалося яго закончыць: насталі трагічныя дні гітлераўскай акупацыі. Вёску нашу немцы знішчылі, бо дапамагала партызанам. Жылі мы ў Ляўкове. Спачатку акупанты ганялі нас жаць збожжа і капаць бульбу на палях знішчаных вёсак, а потым забралі мяне на паднявольную працу ва Усходнюю Прусію. Некалькі год давялося быць парабкам у баўэра. Надта ж прыдзірлівы гэта быў чалавек, а работы было многа. Як сёння, памятаю ранак 2 лютага 1945 года, калі на панадворак убеглі вайскоўцы ў белых ахоўных халатах. Прыйшло доўгачаканае вызваленне!.. Сэрца рвалася дадому, і я пешшу, за два тыдні прыйшоў з Усходняй Прусіі ў Ляшукі. А тут, можна сказаць, ні кала, ні двара: жыццё адраджалася паволі, натужліва. Людзі прыбывалі на голыя папялішчы.

Сустрэў мяне аднойчы ў Ляўкове мой былы настаўнік Пётр Бабяк і кажа: „Што ж, братка, вярнуўся ты жыў-здароў, гэта ж проста шчасце. Пойдзем, паглядзім, што ў школе робіцца!” Зайшлі мы ў школу, глянуў я, і сэрца сціснулася: класы біткам набітыя, ні сшыткаў, ні кніжак, ні лавак, ні настаўнікаў. Стаў я прывучацца настаўніцкаму фаху ў Бабяка. Пачулі пра гэта сяляне з Ляшукоў і Міхнаўкі ды ка мне: „Злітуйцеся, — кажуць, — Шура, нашым дзецям проста не пад сілу аж у Ляўкова хадзіць. Давайце як-небудзь у Ляшуках школу згарудуем”. Нанялі пакойчык у незакончанай хаце, печ паставілі, сякія-такія лаўкі змайстравалі ды кажуць мне: „Вучы, браток, толькі каб у школе нашай беларуская мова была абавязкова!” І стаў вось так я настаўнікам і кіраўніком школы. А ў школе 120 дзяцей і адзін пакойчык! Як пайду, бывала, раніцай, на золаку і пакуль адвучу дзве змены, дык вяртаюся на змярканні. А рыхтавацца ж трэба было да кожнага ўрока. Так і пайшло — цэлую ноч пры газоўцы рыхтуюся, здрамну гадзінку, а ўвесь дзень у школе. Спачатку думаў, што не вытрымаю, а потым — уцягнуўся. І нават стаў вакол азірацца, каб як-небудзь пабудаваць асобны школьны будынак. Тадышні ляўкоўскі войт Уладзімір Харкевіх, чалавек удумлівы, былы партызан, прыслухаўся да маіх просьбаў, дапамог купіць у Нараўцы хату, а я склікаў сялян, перавезлі яе талакою, паставілі, абсталявалі і было ў нас усіх вялікае свята — у 1948 годзе дзеці вучыліся ўжо ў сваім школьным будынку.

Але не толькі школа яго займала. На пачатку трэба было здабыць настаўніцкія кваліфікацыі. Ад пачатку сваёй працы ён удзельнічае ў настаўніцкім прафесіянальным руху, уваходзіць у склад праўлення аддзела Саюза польскіх настаўнікаў у Гайнаўцы. Працы ў гэтай арганізацыі хапае. Ужо трэці па чарзе раз яго выбралі ў радныя Павятовай рады нарадовай у Гайнаўцы. Немалую ролю ў гаспадарчым жыцці вёскі адыгрываюць гмінныя кааператывы сялянскай самапомачы, і даверылі яму людзі адказны пост грамадскага старшыні надзорчай рады ГС-у ў Нараўцы.

Справы культуры яму таксама не абыякавыя.

Працяг на стар. 4

МІНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Яднанне братніх літаратур

РАЗМОВА З ПРАФЕСАРАМ МІХАСЁМ ЛАРЧАНКАМ

Міхась Ларчанка, прафесар Беларускага дзяржаўнага універсітэта — асоба, добра знаёмая не толькі савецкім, але і многім нашым былым студэнтам. Прафесар Ларчанка быў выхавацелем даволі вялікай групы студэнтаў — выхадцаў з Беласточчыны, якія ў мінулым вывучалі беларускую і рускую філалогію ў Беларускім дзяржаўным універсітэце. Прафесара Ларчанку ведаюць таксама многія выпускнікі беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта. Сустракаліся з ім, калі ездзілі на аднамесячныя стажыроўкі ў БССР, а таксама ў Варшаве. Каля дзесяці гадоў таму назад Варшаўскі універсітэт запрасіў праф. Ларчанку ў Польшчу. Тады праф. Ларчанка прачытаў для студэнтаў беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта цыкл лекцый па гісторыі беларускай літаратуры.

Усім, хто сутыкнуўся з прафесарам, запомнілася яго бадзёрасць духа, аптымізм, сардэчнасць у адносінах да людзей і вечная маладосць.

Я пазнаёміўся з прафесарам у 1957 годзе. Годам пазней выехаў на шасцімесячную стажыроўку ў БССР. Там я шукаў матэрыялы для кандыдацкай дысертацыі. Маім навуковым апекуном з боку Беларускага дзяржаўнага універсітэта быў праф. Ларчанка, і дзякуючы яго дапамозе і сардэчнасці ўдалося мне рэалізаваць свае планы. Нічога дзіўнага, што калі бываю ў БССР, то стараюся ўбачыцца з прафесарам. Але гэтым разам сустрэча наша была выклікана не толькі эмацыянальнымі прычынамі, але і дзелавымі. Справа ў тым, што ў 1974 годзе праф. Ларчанка выдаў кнігу „Яднанне братніх літаратур", у якой значную ўвагу прысвяціў таксама польска-беларускім літаратурным сувязям.

Многа тут піша прафесар Ларчанка аб беларуска-польскім літаратурным супрацоўніцтве ў XIX ст. Заняўся ён і Дунінам-Марцінкевічам, і Янам Чачотам, і Адамам Міцкевічам, і Янам Баршчэўскім, і Уладзіславам Сыракомлем, і Францішкам Багушэвічам.

У даследаванні праф. Ларчанкі знаходзім таксама вялікую колькасць інфармацый, якія адносяцца да польска-беларускага супрацоўніцтва ў XIX ст. Даследчык шырока асвятляе польска-беларускія кантакты ў пачатку XIX ст. і яшчэ шырэй пасляваеннае супрацоўніцтва двух братніх літаратур. Праф. Ларчанка гаворыць дэталёва аб усіх публікацыях беларускіх твораў у Народнай Польшчы і аб перакладах польскай літаратуры на беларускую мову. Інфармуе таксама аб навуковым даследаванні польска-беларускіх сувязей у БССР.

Наша размова з праф. Ларчанкам датычылася перш за ўсё яго навуковай дзейнасці.

Пытанне: Якія з сваіх літаратурных даследаванняў залічваеце да найважнейшых?

Адказ: Іх многа. Магу назваць толькі кніжныя выданні: „На шляху да рэалізму", „Па шляху рэалізму", „Славянская супольнасць", ну і „Яднанне братніх літаратур".

Пытанне: Калі вы пачалі працаваць над сваёй апошняй кнігай?

Адказ: Вельмі даўно. Ужо ў трыццатыя гады цікавіўся я працэсамі славянскага літаратурнага супрацоўніцтва. Больш чым 10 гадоў чытаю курс для студэнтаў „З гісторыі беларуска-славянскіх літаратурных сувязей". Канкрэтна, над апошняй кнігай працаваў я на працягу трох гадоў.

Пытанне: Якія галоўныя мэты ставілі вы перад сваім даследаваннем?

Адказ: Паказаць гістарычнае мінулае і сённяшні дзень. Даказаць, што ў асяроддзях дэмакратычных сіл славянскіх народаў заўсёды жылі тэндэнцыі і імкненні да збліжэння і супрацоўніцтва. Гэтым тлумачыцца тое, што ў сваёй кнізе пачынаю ад старажытнасці, іду праз XVII, XVIII, XIX ст. а канчаю сённяшнім днём.

Пытанне: Якія ў вас найбліжэйшыя навуковыя планы?

Адказ: Далей працаваць над тэмай славянскіх літаратурных сувязей. Яшчэ многае не высветлена, і таму трэба многа папрацаваць. Па-другое, працую над тэмай „Беларускі гераічны эпас у фантастычных казках". АН БССР рыхтуе ўсесаюзную канферэнцыю, прысвечаную празаічным фальклорным жанрам. Я буду чытаць даклад аб гераічным эпасе ў беларусаў. Даказваю, што эпас такі выступае ў беларускіх казках і, такім чынам, не згаджаюся з Карскім, які выказваў супрацьстаўную думку. Дарэчы, буду звяртацца да беларускіх паэтаў з заклікам, каб пастараліся напісаць гераічную вершаваную паэму, у якой знайшлі б адлюстраванне гераічныя ўчынкі народа ад ранніх стадый гісторыі да сёння. Вы ж таксама паэт, падумайце аб гэтым.

Пытанне: Вашы пажаданні ў адрас Польшчы, у адрас „Нівы"?

Адказ: Я быў у Польшчы. Паездка дала мне вельмі многа. Сустрэў многа польскіх даследчыкаў, сустрэўся з беларусамі. Мяне цешыць тое, што сёння сацыялістычная Польшча злучана кроўнай дружбай з нашай краінай. Прагну горача яшчэ раз паехаць у Народную Польшчу, сабраць матэрыялы для сваіх даследаванняў па літаратурных сувязях, сустрэцца са знаёмымі, завязаць новыя знаёмствы, пабываць у „Ніве". Думаю, што „Ніва" робіць добрую і карысную работу. Жадаю ёй найлепшых поспехаў.

Гутарыў **Алесь Барскі**

ШТО НОВАГА?

У аўтара „Духа Белавежы"

РАЗМОВА З АЛЯКСАНДРАМ АМІЛЬЯНОВІЧАМ

— Рэдакцыя наша просіць вас прадставіць плён сваёй працы за апошнія тры гады, бо столькі прыблізна часу прайшло ад нашай апошняй з вамі размовы.

— Выйшаў „Дух Белавежы", ужо нават два разы, агульным тыражом у 140 тыс. экз. Чэхаславацкае ваеннае выдавецтва выдае „Духа" ў сябе. Падпісаў я ўмову на 50 тыс. экз. У Савецкім Саюзе гэтая кніжка перакладаецца Уладзімірам Бяляевым. Нядаўна мы пазнаёміліся ў Маскве. Гэта пісьменнік-дакументаліст, таксама выкрывае ваенных злачынцаў. Фанна дэ Зінавой канчае перакладаць кніжку ў Аргентыне.

Фільмовы калектыў „Ілюзіён" у асобах вядомых рэжысёраў Эвы і Чэслава Пэтэльскіх падпісаў умову на фільм паводле „Духа Белавежы". Сцэнарый рыхтуе Сільвестр Шышка (аўтар сцэнарыя „Цёмная рака"). Да мяне дайшла вестка з міністэрства, што нашы гаварылі з адказнымі прадстаўнікамі Савецкага Саюза, каб „Духа" рэалізаваць у двух шырокаэкранных версіях у супрацоўніцтве з Савецкім Саюзам. Рэалізатары хочуць ужо ў палове гэтага года прыступіць да здымкаў для фільма, зразумела, у Белавежы. „Дух" ішоў у чэрвені ў радыёвым цыкле „Штовечар аповесць" (III праграма). Галоўную ролю іграў Станіслаў Мікульскі. Таксама тэлевізія хоча ў адрэзках рэалізаваць гэту аповесць.

— Не адзін ваш „Дух Белавежы" выйшаў з друку ў апошнія гады і не адзін ён сягнуў за межы нашай краіны. У міжнародных кнігарнях паказалася кніжка А. Амільяновіча на рускай мове „Смысл жизни".

— Так, выдаўцом быў „Воениздат", а „Смысл жизни" выйшаў там тыражом у 65 тыс. экз. і адразу быў раскуплены. Зараз у тым жа выдавецтве канчаецца пераклад „Прыгавору", выйдзе з загалоўкам „В тылу врага" — ужо ў канцы гэтага года. „Смысл жизни" поўнасцю ў адрэзках друкаваў „Вечерний Минск". Гэтая газета ў некалькіх адрэзках перадрукавала ў мінулым годзе і „Дух Белавежы". Усе пераклады былі Віктара Астроўскага, нашага земляка, родам з Плюціч. На Літве „Чырвоны штандар" друкаваў „Саўэра", а рад літоўскіх газет давала фрагменты і адрэзкі з розным маіх кніжак.

У краіне ў 1973 годзе выйшлі дзве новыя кніжкі: „Сталёвы шлях" — апавяданні, прысвечаныя бітве за рэльсы на тэрыторыі ўсёй Беласточчыны, і „Мафія" — белетрызаванае апісанне дзейнасці V гітлераўскай калоны на Беласточчыне. У мінулым годзе выйшла ўжо 4-ае выданне „Было гэта над Чорнай Ганчай" і 2-ое выданне „Духа Белавежы". Увогуле год 1973 быў для мяне багаты — дзве новыя пазіцыі і два паўтарэнні.

— Што новага прачытаем у бліжэйшы час?

— У выдавецтве МОН знаходзіцца новая кніжка на 400 старонак „Па слядах ценяў" — гэта ізноў ваенныя перажыванні людзей і пасляваенная барацьба з бандытызмам, вайна ў псіхіцы людзей. На наступны год прадбачыцца новае выданне „Прыгавору" і „Сэнсу жыцця".

— А працуеце над чым?

— Пішу другую серыю „Духа Белавежы" — далейшыя прыгоды Андрэя і Галькі ў канцы вайны і ў пасляваенны час. Прыгоды гэтыя вядуць герояў праз далёкія краіны ў пошуках ваенных злачынцаў. У перапынках рыхтую кніжку рэпартажаў з Аргентыны, дзе нядаўна быў.

— Пытанне, якое задаюць усім пісьменнікам: якую сваю кніжку вы найбольш любіце?

— Так, гэта „Дух Белавежы", яна найбольш выпешчаная, а мо таму, што апошняя? Пісаў я яе тры гады. Прачытаў мноства дакументаў і правёў мноства размоў з людзьмі. Хоць вырасла на дакументах, у ёй я не трымаюся іх цвёрда, а пачаў адыходзіць у бок літаратурнай фікцыі.

Агульны тыраж кніжак Аляксандра Амільяновіча толькі ў Польшчы дасягнуў звыш паўмільёна экземпляраў. Кніжкі гэтага аўтара не залежваюцца ані на полках кніжных магазінаў, ані ў бібліятэках. На яго аўтарскія сустрэчы прыходзяць сотні людзей, а сустрэчы цягнуцца гадзінамі. Сваёй літаратурнай тэмай А. Амільяновіч зрабіў Беласточчыну, зямлю, багатую бурнай і пераможнай гісторыяй. Верны гэтай тэме, сэнс сваёй працы бачыць ён у паказанні гісторыі Беластоцкай зямлі.

Запісала **Вера Леўчук**
Фота **А. Карпюка**

● Там, дзе запланаваныя фэстыны беларускага таварыства, члены БГКТ шмат працавалі грамадска пры падрыхтоўцы месца для ўрачыстасці, трыбуны і дэкарацыі. Так было ў Літвінавічах у Сямяціцкім павеце і ў Саках на Бельшчыне. 21 чэрвеня члены БГКТ у Рыбаках (Беластоцкі павет) грамадскім чынам над рэчкай Нарвай у традыцыйным месцы фэстынаў упрыгожылі пляц.

● На дзень 14 ліпеня запланаваны фэстын БГКТ у Крынках. Рыхтуе яго сакольскі аддзел БГКТ. Зразумела што і там членам БГКТ прыдзецца шмат папрацаваць грамадска і добра абяспечыць урачыстасць з арганізацыйнага боку.

● 21 чэрвеня адбыўся сход гуртка БГКТ у Сідэрцы на Сакольшчыне. Найбольш увагі звярнулі прысутныя на актывізацыю грамадска-культурнай дзейнасці гуртка ў юбілейным годзе нашай дзяржавы. У сходзе прыняла ўдзел інструктар ГП БГКТ на Сакольскі аддзел — Ірэна Андрацкая, якая працуе на гэтай пасадзе ад 1 мая г.г. (мх)

Niedziela 7.VII. 7.00 Tech. Rol. 7.50 Przyp., radz. 8.00 Nowoczesność w domu i zagr. 8.25 Bieg po zdrowie. 8.35 Pr. dnia. 8.45 Piłk. Mistrz. Św. 10.15 Z kamerą wśród zwierząt. 10.50 Ex libris. 11.05 MY — 74. 12.15 Dziennik. 12.35 Pr. dla wsi. 12.50 Piosenka dla Ciebie. 13.35 Piórkiem i węglem. 14.00 Estrada Poetycka. 14.15 Bank Miast. 15.30 Los. Toto — — Lot. 15.50 Piłk. Mistrz. Świata. Mecz finałowy. 18.20 Bank Miast II. 18.35 Recital Anny Jantar. 19.00 Refleksje ob. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Bank Miast III. 20.35 Film TVP. 21.30 Nieudana serenada. 21.50 Bank Miast IV. 22.15 Sport.

Poniedziałek 8.VII. 10.00 Piłk. Mistrz. Świata. Mecz finałowy (powt.). 16.10 Pr. dnia. 16.15 Oferty. 16.30 Dziennik. 16.40 Echo stad. 17.05 Teleferie. 18.15 Kur. Maz. 18.30 Tańczy Wojciech Wiesiołłowski. 18.45 Kr. Warsz. i Maz. 19.00 Nauka Polska w XXX-leciu. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: Z. Wróbel — Jak to pamiętam... 21.35 Chwila wspomnień — rok 1972. 22.05 Śpiewa Hanna Konieczna. 22.35 Dziennik.

Wtorek 9.VII. 9.00 Poranek Tel. Najmł. 10.10 Józef Balsamo — film franc. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Przyjacielskie wizyty. 17.10 Jarema Stępowski. 17.40 Tel. Mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Konsylium cz. I. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Józef Balsamo — film franc. 21.20 Sport. 21.25 Świat i Polska. 22.10 Spotkanie z M. Czechowiczem. 22.45 Konsylium cz. II. 23.00 Dziennik.

Środa 10.VII. 9.00 Mat. w szkole. 10.05 Człowiek bez adresu — film fab. radz. cz. I. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Papusza — rep. film. 17.05 Los. Mał. Lot. 17.15 Pr. publ. 17.45 Śpiewa Karel Gott. 18.25 Kr. Warsz i Maz. 18.45 Reportaż z kopalni „Rudna". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Człowiek bez adresu — film fab. radz. cz. I. 21.30 Sport. 21.40 Z siedmiu anten. 22.20 Dziennik.

Czwartek 11.VII. 8.30 Mat. w szkole. 9.00 Poranek Tel. Najmł. 10.00 Mat. w szkole. 10.30 Kradzież w muzeum — film fab. radz. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Gra Orkiestra TV Katowice. 17.00 Teleferie. 18.10 Kr. Warsz. i Maz. 18.30 Rodzina Wesołowskich — rep. film. 19.00 Test — Sł. Ekonom. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Festiwal Pios. Zołn. — Kołobrzeg 74 — Koncert Inauguracyjny. 22.00 Czym żyje świat. 22.30 Dziennik. 22.45 Sport. 23.05 Inf., Tow., Prop.

Piątek 12.VII. 10.00 Al Capone i inni — film ameryk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Wych. fiz. receptą na zdrowie. 17.05 Film Dokument. 17.55 Studio Zlotowe Tel. Mł. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Ludzie z plakatów. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Al Capone i inni — film ameryk. 21.10 Panorama. 21.50 Teatr TV: G. Morcinek — Pokład Joanny. 23.15 Dziennik. 23.30 Sport.

Sobota 13.VII. 9.00 Poranek Tel. Najmł. 10.05 Tydzień szaleńców — film fab. rum. 15.40 Pr. dnia. 15.45 Pr. I prop. 16.00 Inf. Wyd. 16.30 Dziennik. 16.40 Szare na złote. 17.00 Mecz lekkoatlet.: RFN — Polska. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Jadzia wdowa — komedia muz. 22.00 Dziennik. 22.20 Sport. 22.35 Tydzień szaleńców — film fab. rum.

Piątek 5.VII. 8.00 Spektakl TV. 9.20 Piosenka — 74. 12.40 Pr. dnia. 16.30 Piłka nożna. Półfinał pucharu ZSRR. „Dynamo" (Tbilisi) — „Dynamo" (Kijów). 18.15 Koncert. 19.30 Pr. estradowy. 20.50 Mistrzostwa ZSRR w pływaniu.
Sobota 6.VII. 7.00 Pr. dnia. 8.30 Koncert życzeń. 14.15 Filmy anim. 16.00 Mistrz. świata w piłce noż. 18.00 Film fab. 19.30 Koncert. Transmisja z Teatru Wielkiego. 21.00 Piłka nożna. „Dynamo" (Mińsk) — „Kuzbas" (Kiemierowo).
Niedziela 7.VII. 7.00 Pr. dnia. 11.15 Film fab. 13.35 Koncert. 14.30 Filmy anim. 15.00 Klub film. 16.00 Mistrz. świata w piłce noż. 18.15 Opera. Przedstawienie teatru La Scala z Mediolanu.

Białowieża Audiencja — włos. 9—10. Siódma kula — radz. 11—12. Samuraj i cowboje — franc. 13—14.

Czeremcha Roztargniony — franc. 9—10. Niebieskie jak morze Czarne — pol. 13—14. Mordercy w imieniu prawa — franc. 16—17.

Czyże Godzina szczytu — pol. Wesele — pol. 10—14.

Dubicze Cerkiewne Drogi mężczyzn — czes. Słoń z indyjskiej dżungli — radz. 10—14.

Gródek Jakow Bogomołow — radz. 13—14.

Kleszczele Przygody Tomka Sawyera — radz. 9—10. Tropiciel śladów — rum. 11—12. Ogniomistrz Kaleń — pol. 13—14.

Michałowo Śmiech w ciemności — angl. 9—10. Bullit — USA 11—12. Zimorodek — radz. 13—14.

Mielnik Śmierć Indianina — rum. 9—10. Podróże z Jakubem — węg. 11—12. Monolog — radz. 13—14.

Milejczyce Cyrk bez granic — rum. 9—10. Znaki na drodze — pol. 11—12. Nie będę cię kochać — pol. 13—14.

Narew Góry, rzeki, ludzie — pol. Mordercy w imieniu prawa — franc. 10—14.

Narewka Lipowa akacja — węg. Ściana czarownic — pol. 10—14.

Nurzec Pożądanie zwane Anadą — czes. 9—10. Przerwana pieśń — bułg. 11—12. Zbrodnia jest zbrodnią — franc. 13—14.

Orla Smic, smac, smoc — franc. Telegram — radz. 10—14.

Rajsk Nareszcie poniedziałek — węg. Raport 36 — koreań. 10—14.

B.Z.Graf. zam. 1799 O-3

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ

№ 186

* ❊ *

У зялёнай калысцы з лугоў
Прыкрытай блакітам высокім
Сярод дрэў гаманлівых багоў
Пазнаваў рытуальныя крокі
З маткай крок
З бацькам крок
І далей
Наступны ўжо самастойны
Дык адважней
Дык толькі смялей
Да далёкай далёкай мэты
Да калыскі не вернемся больш
Калыску сваю зненавідзіш
Толька сёння ў сэрцы боль
Палымнее устыдам.

Алесь Барскі

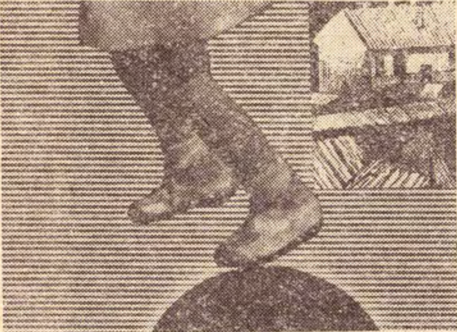

ТАБЕ З ДУМКАЙ АБ ТАБЕ

Па гэтай гутарцы
Што яе яшчэ не было
Не застанецца
Ніякага следу
Вядома што не застанецца

Вецер
Высушыць апошнюю слязу
Што паплыве
Па тваім твары
Можа быць — слёз не будзе
Можа быць — вецер не павее

Енк праязджаючага самахода
Заглушыць твае апошнія
Словы
Можа быць — не апошнія
Можа быць — самаход не будзе ехаць

Адыходзіш
Твае крокі стукаюць як маё сэрца
Шырокім адбіваюцца рэхам
Можа быць — ты не адыходзіш
Можа быць — сэрца біць перастае

Апошняя гутарка
А можа быць — не апошняя
Можа быць — яе зусім не будзе

Наташа Грыбок

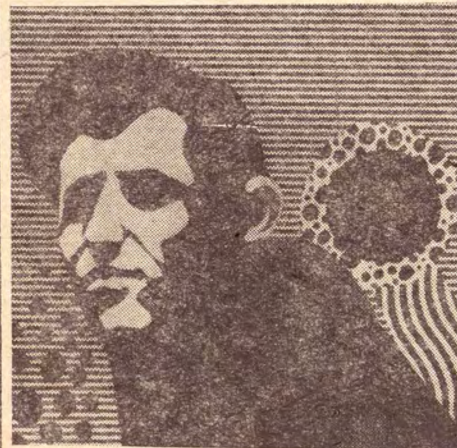

АГАРОДНІК

Кветкі-галоўкі — нізка над партамі.
Ціша.
Толькі пёры скрыпяць працавіта.
Хвіліна ўрачыстая:
Упарта
пішацца першая літара.
Між радамі парт —
агароднік між градкамі,
настаўніца.
Маршчыны.
Іней у валасах...
Усмешкай падбазёрыць,
словам.
А ў чулым позірку —
маладосць, краса.

Алесь Свісёк

* ❊ *

Пад тваё крыло ляцяць,
Каб адарваць кусок спакою.
Аўтобусы і цягнікі іх выгружаюць.
А ты паўнееш кожным святам,
Статная і ціхая,
Вачамі сонных хат,
старых бяроз і вербаў,
кронамі
вітаеш моўчкі.

Да цябе загнаныя ў свет
дарогамі па шчасце
вяртаюцца паніклыя,
здранцвелыя хлуснёю сэрцы.

Плачуць, пакланяюцца
і плачуць —
пазнаюць; як дзяўчыну
кожны дом, стоўб ад плоту.
Адыходзяць ізноў
па дарогах крутых,
Смехам — горыч расстання
з табой пакрываюць.
Астаешся спакойная,
адвечна спакойная,
хаты пад стрэхамі
і слова — ВЁСКА.

Вераніка Леанюк

* ❊ *

Думкі
думкі
думкі —
адна за адной...
Сам сабе я іх у падарунку
шлю.
Людзям не хачу адкрывацца.
Яны і я —
два полюсы.
Сам з сабой
заўсёды я магу
пагутарыць.
Вёску далёка пакінуўшы,
зарыўся сабою
ў людзі...
І мне здаецца, што
пакінуў сам сябе
я там,
і толькі, марамі,
успамінам
туды я прыбягаю.
І гэта шчасце,
гэта спеў
мяне самога.
Праслаўная
мне
думка.

Юра Харкевіч

САНЕТ АБ КРАСАВАННІ

Ў садах вішнёвых, у сонца ручаінах,
Набіраюцца вішні блескам рубіновым,
Спелым блескам лета, пахам траў ліпнёвых,
А сонечныя косы ўюцца ў галінах.

У садах на сонцы даспяваюць яблыкі,
Травы іх румяныя песціць цёплы вецер.
Мёдам пахне ліпы залатое квецце,
Салавей галосіць спеў свой серабрысты.

Пры ўсходзе сонца нясецца грукат грому,
Які зямлёй калыша пры вясны світанні,
Які прыносіць радасць сэрцу маладому.

Заслуханы ў жыцця бурлівасць, сню я сны
Аб вечнай маладосці, вечным красаванні,
Аб бессмяротнасці, неўміручасці зямлі.

Юрка Баена

З ВІЗІТАМ — ГРОДЗЕНЦЫ

КУРГАН

За ціхай ракою раскінуўся гай.
Вясною там белай чаромхі пурга.
Улетку там ліпа цудоўна цвіце,
а восенню золата вецер мяце.
Над ціхай ракою — высокі курган.
У ім спачывае герой-партызан.
За мірнае неба жыццё ён аддаў...
Курган абмывае рачная вада.
Салоўка спявае над ім па вясне
і сыпле чаромха пялёсткавы снег.
А ўлетку там ліпа цудоўна цвіце,
а восенню золата вецер мяце...

У. Бармута

* ❊ *

Так мала слаў лістоў дахаты,
Хоць іх чытаць любіў мой тата.

Татулька роднага не стала.
Шкадую, што пісаў так мала.

Далей няшмат пісаў таксама
Чытаць не ўмела мая мама.

Цяпер хварэю я душою.
Няма бацькоў, няма спакою.

Віктар Швед

У бары — чэшскае піва. Пахне потам і святочнасцю. На двары — нядзельны поўдзень, безгадзіннікавы.

Пад каляровымі парасонамі мужчыны ласуюцца півам, свабодныя, пагодныя. У бары халадок, бы ў садку, і пена на піве, бы цвет садавіны...

Элегантны мужчына даносіць піва і пытае — колькі яшчэ? У голасе ўпэўненасць таго чалавека, у якога заўсёды грошы... Недзе разбіўся куфаль. Нехта брыдка лаецца.

Элегантна апрануты — расхрыстаўся.

Усюды куфлі, куфлі...

Нехта прарочыць атамную вайну, а потым даказвае, што гэта немагчымае. Па чэшскім піве ўсё магчымае. Чысценькі мужчына паваліўся на бетонную падлогу, на якой разбітае шкло. Яго тузанулі за валасы, а гоман, што падняўся, заглушыў яго енкі.

Па чыёйсьці спіне ляскала міліцэйская палка, з сумным, можна сказаць, абыякавым рэхам.

Мужчынскі поўдзень не закончыўся і не закончылася піва. Цудоўнае чэшскае піва, калі піць яго ў бары „Прага".

Кастусь Бандарук

АПАВЯДАННЕ ПРА НЕНАПІСАНУЮ АПОВЕСЦЬ

Вярнуўся Васіль з працы тады, калі сонца хавалася за малую хатку. Стаяла яна воддаль ад шматпавярховых дамоў новага мікрараёна. У адным з гэтых вяжоўцаў жыў Васіль. Кватэра была на пятым паверсе. Ужо каторы дзень рамантавалі ліфт. Васіль паволі падняўся да сябе, моўчкі распрануўся. Сеў каля стала на кухні. І стаў сачыць за чырвоным дыскам, які непрыкметна хаваўся за старою хатай.

Жонка бразгала пасудай. Наліла гарачай капусты, нарэзала хлеба. Усё гэта паставіла перад Васілём.

— Вясна ідзе, а Галя без паліто, — паведаміла Вольга, наліваючы кампот.

— Чаму не купіш? — буркнуў Васіль. І адлажыў лыжку: апетыт прапаў.

— За што? — закіпела жонка. І моцна выціснула шмату, якою мыла гаршкі — чатырыста злотых заплацілі за кватэру. Тысячу дзвесце — каўцыі. Што засталося? А да палучкі дванаццаць дзён. Як ты думаеш жыць далей?

— Я ж працую, — адказаў разгублена Васіль. І стаў нервова камячыць мякіш хлеба.

— Працуеш, — са злосцю паўтарыла Вольга.

Сонца схавалася за старую хату. Васіль думаў: добра тым, хто жыве ў ёй. Можна пасядзець у цяні грушы або яблыні. Паслухаць, як квакаюць жабы, стракочуць кузнечыкі... Удыхаць водар начных кветак, піць сцюдзёную ваду. А тут вада смярдзіць хлоркай, ды чуваць, як шуміць вада, спушчаная суседам у прыбіральні.

— Схадзі ў магазін, — перарвала думкі Васіля жонка. — Купі булку хлеба, кавы, дзесяць яек і шпульку чорных нітак. І палажыла на стол пяцьдзесят злотых.

Васіль працаваў на фабрыцы. Зарабляў добра. Але ўсё роўна не хапала. Сын і дачка хадзілі ў школу, жонка была за гаспадыню ў хаце.

Задумаў Васіль напісаць кніжку. Думка гэта нарадзілася выпадкова. Яго заўсёды, як магнітам, цягнула да лістка чыстай паперы. Аднойчы ў час начнога дыжурства стаў запісваць усё, што прыходзіла ў галаву. Ранкам, прыйшоўшы дахаты, прачытаў. І здзівіўся. Атрымалася апавяданне. Паслаў у рэдакцыю часопіса. Ішоў час. Васіль купляў часопіс і з хваляваннем шукаў свайго прозвішча. Дарэмна. Раззлаваўся і перастаў купляць.

Аднойчы ў паштовай скрынцы знайшоў паведамленне. Адразу пабег на пошту. Гэта быў ганарар за апавяданне. Пазней атрымаў ліст. Рэдакцыя прасіла яшчэ даслаць некалькі апавяданняў...

Была субота. Цесната ў магазіне, як на вакзале перад адыходам прыгараднога цягніка. Бракавала кошыкаў. Іх проста з рук рвалі. Васіль не стаў чакаць, пайшоў да аддзела. Тут усе былі знаёмыя і ніхто яго не затрымаў. Выбраў каву, яйкі, хлеб. І стаў у чаргу да касы.

— Дваццаць чатыры трыццаць, — сказала беленькая касірша ў блакітным фартушку. На грудзях быў прыколаты значок з надпісам: „Вучаніца".

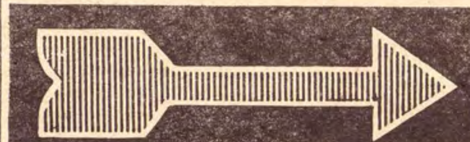

Васіль падаў паўсотні, атрымаў рэшту. І пайшоў у другі магазін за ніткамі. Раптам стаў. Дзесяць яек другога гатунку каштуюць дваццаць злотых, кава — дваццаць адзін, хлеб — тры трыццаць. Разам сорак чатыры трыццаць. Памылілася касірша. Маладзенькая яшчэ, нявопытная. Трэба вярнуць грошы. Вось толькі купіць ніткі.

Васіля агарнула хваляванне. Захацелася курыць. Пачка „Спортаў" была пустая. Скамячыў і выкінуў. Павярнуў да кіёску. У ім працавала знаёмая. Васіль толькі ў яе купляў, як ён казаў, „інтымныя рэчы".

Стаў у чаргу. Сёння яна была нейкая незвычайная. Людзі жартавалі, смяяліся. Васіль прыслухаўся і ўсё зразумеў. Мужчыны, жанчыны, дзяўчаты, нават дзеці куплялі лёсы латарэі.

„А што калі і мне спрабаваць?" — падумаў Васіль. Але рашуча адмовіўся ад гэтай думкі. Па-першае, яму ніколі не шанцавала. Па-другое, не мае грошай. Тыя дваццаць злотых ён павінен звярнуць касірцы. А ці абавязкова сёння? — падʼюджваў унутраны голас. — Можна і з зарплаты".

Падыйшла чарга Васіля. Ён нахіліўся да акенца кіёску, прывітаўся, палажыў на талерачку „каперніка". „Інтымныя рэчы?" — вачыма спытала прадаўшчыца.

— Лёс, — прашаптаў Васіль.

... Васіль не прызнаўся жонцы, што выйграў. Паказаў часопісы, у якіх былі надрукаваны яго апавяданні. Вольга вельмі ўрадавалася, даведаўшыся, што за штосьці такое плацяць процьму грошай. І не пярэчыла, калі Васіль купіў драўляны домік на канцах іх мікрараёна. Яна з дзецьмі выехала на пабярэжжа мора. На ўсё лета.

А Васіль купіў пячатную машынку, гору чыстай паперы. І ўсё гэта занёс у драўляны домік. Тут пахла шкіпінарам і мятаю. Яна расла пад вокнамі. Калі не ішоў дождж і не дзьмуў вецер, Васіль працаваў у альтане, абвітай хмелем. Піў ваду з калодзежа. І пісаў апавесць. Называлася яна „Пра жанчыну, якая не кахала мяне". Урыўкі ўжо друкавалі газеты і часопісы. Чытачы з нецярплівасцю чакалі канца.

Прабуджаючыся ноччу, Васіль чуў, як паскрыпвае старая хата. І думаў, што нарэшце і ён зробіць для людзей штосьці, што -паможа ім стаць лепшымі...

...Васіль адкрыў білет. І прачытаў, што ягоныя дзесяць злотых будуць выкарыстаны на будаўніцтва цэнтра здароўя дзяцей.

...На наступны дзень раніцай, ідучы да працы, Васіль убачыў бульдозер. Магутная машына праз агарод напрамкі шыбавала да драўлянага доміка. Васілю перахапіла дыханне. Каб не бачыць, як будуць бурыць домік, пабег на аўтобус.

Праз нейкі час на тым месцы, дзе стаяла альтана, калодзеж з драўляным зрубам, вырас многапавярховы дом з бетону і шкла. Пад яго вокнамі не расла мята. Пад яго вокнамі быў асфальт. Ён смярдзеў бензінам і гудронам.

Уладзімір Малашкевіч

60:60

У вёсны Чараўкі Беластоцкага павету адбыўся турнір гмін Засцянкі — Юхновец. У праграме яго было выступленне хораў і інструментальных маладзёжных калектываў, конкурс грамадска-палітычных ведаў, перацягванне каната, плаванне дрэва, бег у мяшку. На заканчэнне адбылося народнае гулянне ў святліцы ў Дарожках.

Турнір закончыўся з лікам 60 : 60. Аказалася, што гміна Засцянкі мае лепшыя мастацкія калектывы, а гміна Юхновец лепшых спартсменаў.

Мерапрыемства карысталася вялікім зацікаўленнем жыхароў абедзвюх гмін. (ця)

Выступаюць школьнікі з Чараўкоў.

Спаборніцтвы з яйкам.

У перацягванні каната перамаглі асілкі з гміны Юхновец.

Фота Я. Цялушэцкага

НА НІВЕ АСВЕТЫ І БГКТ

Пачатак на стар. 1

Ужо ў 1947 годзе ён разам з тутэйшай пазашкольнай моладдзю арганізуе драматычны гурток. Паставілі п'есу „Партызаны" К. Крапівы. П'еса патрабавала многа дзеючых асоб, і ў гуртку было каля 40 чалавек. Ставілі п'есу ў Нараўцы, Гайнаўцы, Бельску. Потым былі „Суд", „Мікітаў лапаць", „Пярэстая красуля", „На ўскраіне сяла", „Выбух", а недзе ў 1953 годзе — „Паўлінка" ў пастаноўцы настаўніцкага калектыву. Калі ж у 1956 годзе ўзнікла Беларускае грамадска-культурнае таварыства, ён усім сэрцам аддаўся працы пры арганізацыі гуртко͏ў на Гайнаўшчыне, уваходзіў у склад Прэзідыума і Галоўнага праўлення БГКТ. Даваўся таксама працаваць і ў камісіі па падрыхтоўцы праграм навучання і падручнікаў па беларускай мове, што дзейнічае пры Міністэрстве асветы і выхавання. Перш за ўсё рэцэнзаваў падручнікі, якімі цяпер карыстаюцца нашы вучні і настаўнікі.

З ляшукоўскай школы выйшла дзесяткі людзей, якія закончылі не толькі сярэднія школы і тэхнікумы, але і вышэйшыя навучальныя ўстановы. Вось хоць бы некалькі прыкладаў: Аляўтына Харкевіч — лекар, Міхал Харкевіч — інжынер-кібернетык, Ірэна Засім — інжынер-будаўнік, Міхал Ярашук і Аляксандр Харкевіч — аграномы, Аляўтына і Марыя Харкевіч — настаўніцы. Многія яшчэ вучацца: Аляксандр Харкевіч — у Галоўнай школе планавання і статыстыкі, Марыя Кунцэвіч — на рускай філалогіі ў Гданьскім універсітэце, Віктар Рэент — на заатэхніцы ў Люблінскім універсітэце і шэраг іншых.

І дома Аляксандр Харкевіч з'яўляецца добрым бацькам і выхавацелем. Два яго старэйшыя сыны — студэнты, Аляксандр ужо на чацвёртым курсе Медыцынскай акадэміі ў Шчэціне, Юры — на рускай філалогіі Люблінскага універсітэта.

Высока ацаніла наша грамадскасць самаахвярную працу і актыўную дзейнасць А. Харкевіча. Ён узнагароджан Залатым і Сярэбраным Крыжамі Заслугі, адзнакамі „Заслужаны дзеяч культуры", „Заслужаны для Беласточчыны", Залатой адзнакай Саюза польскіх настаўнікаў.

Мікалай Гайдук

ДАДАТКОВАЯ ПРАДУКЦЫЯ ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАЎ

Тэкстыльшчыкі Беласточчыны ўжо некалькі гадоў падрад перавыконваюць свае гадавыя прадукцыйныя планы.

У рамках акцыі „30 мільярдаў" беластоцкія тэкстыльшчыкі далі дадатковую прадукцыю больш, чым на 102 мільёны злотых, а грамадскім чынам працавалі больш 111 тысяч гадзін. Пасляхоных вынікаў дабіліся таксама тэкстыльшчыкі за шэсць месяцаў гэтага года. У гонар святкавання 30-годдзя Польскай Народнай Рэспублікі прынялі яны прадукцыйныя абавязацельствы вартасцю 68 мільёнаў злотых і грамадскія чыны вартасцю 1 мільёна 377 тысяч злотых. (ця)

Ці ведаеце, што...

...штогод жыхары нашай краіны садзяць каля 12 мільёнаў маладых дрэўцаў.

...за 30 год народнай улады ў нашай краіне пасаджана 170 мільёнаў дрэў і кустарнікаў. За бліжэйшыя 11 год будзе пасаджана 120 мільёнаў дрэў і столькі ж кустарнікаў. (ця)

Беларуская літаратура — Аляксандр Баршчэўскі

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА VII

Творчасць. Не многа ёсць не толькі ў беларускай, але і ў сусветных літаратурах аўтараў, якія б на працягу кароткага часу стварылі так многа, як Багдановіч. Па сутнасці, літаратурнай творчасцю займаўся ён толькі дзесяць гадоў. Пачаў у 1907 годзе, закончыў у 1917 годзе. Займаўся творчасцю, калі быў гімназістам. Другія ў такім узросце вучацца ў іншых, бяруць ад іншых, наследуюць іх. Багдановіч тварыў для іншых. Здзіўляе сваёй глыбінёй літаратурнае слова Максіма-юнака. Багдановіч-вучань стаў выдатным літаратурным настаўнікам. Пісаў усяго дзесяць гадоў, але творчасць яго застанецца актуальнай на цэлае стагоддзе і прысутнай у беларускай літаратуры назаўсёды.

Дэбютаваў Багдановіч як бы два разы. Першы раз у 1907 годзе павілася ў 24 нумары „Нашай нівы" яго апавяданне „Музыка". Мінуў 1907 і 1908 год, і прозвішча Багдановіча не паяўлялася ў беларускай перыёдыцы. А ў першым нумары „Нашай нівы" за 1909 год Багдановіч дэбютуе як паэт вершам „Над магілай мужыка". Ад гэтага часу паэзія Багдановіча заваёўвае трывалае месца ў беларускім друку. Два названыя вышэй першыя творы Багдановіча сімптомныя. У іх якраз выступілі тыя элементы, якія акрэслілі ўсю пазнейшую творчасць паэта. Якія гэта элементы? Па-першае, праблема ролі мастацтва ў жыцці. Па-другое, праблема народнага беларускага жыцця.

Ці гэтыя два першыя творы Багдановіча арыгінальныя? Можна яшчэ тут гаварыць аб залежнасці аўтара ад гатовых узораў і прыкладаў. „Музыка" — гэта твор, які характарызуецца моцнай сувяззю з фальклорна-рамантычнай літаратурнай традыцыяй, а верш „Над магілай мужыка" як бы пачэрпнуты з беларускай нашаніўскай грамадска-элегійнай лірыкі. Зрэшты, ці можна вымагаць поўнай арыгінальнасці і творчай незалежнасці ад шаснаццаці- і васемнаццацігадовага аўтара, які публікуе першыя свае два творы?

У 1913 годзе Багдановіч публікуе першы і апошні пры жыцці свой зборнік „Вянок". Трэба падкрэсліць, што далёка не ўсе творы Багдановіча ўвайшлі ў „Вянок". Многія з іх былі апублікаваны, як мы ўжо сказалі, у „Нашай ніве", а таксама ў іншых беларускіх і небеларускіх перыёдыках.

Творчасць Багдановіча карысталася рознай папулярнасцю ў розныя перыяды. Зрэшты, сцвярджэнне гэтае адносіцца не да папулярнасці Багдановіча сярод чытачоў, а толькі сярод літаратурных крытыкаў. Чытачы ніколі не здраджвалі Багдановічу, крытыкі — часта. Ужо ў перыяд першых крокаў, паступленых Багдановічам у „Нашай ніве", меў ён сваіх праціўнікаў сярод дзеячоў беларускай перыёдыкі. У трыццатыя гады варожасць да Багдановіча стала праграмай вульгарных крытыкаў... Аднак аб адносінах крытыкі да творчасці паэта будзем гаварыць пры іншай нагодзе. Тут варта падкрэсліць толькі тое, што прыхільныя або адмоўныя адносіны крытыкі да Багдановіча былі прычынай публікацый або браку публікацый яго твораў.

Мы ўжо сказалі, што першае кніжнае выданне твораў Багдановіча паявілася ў 1913 годзе. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі ўзрасло зацікаўленне творчасцю паэта. У гадах 1927—1928 былі выдадзены ў БССР двухтомнік твораў Багдановіча. Рэдактарам гэтага двухтомніка і аўтарам дасканалага ўступнага артыкула быў вядомы гісторык літаратуры І. Замоцін. У параўнанні з „Вянком" зборнік пад рэдакцыяй Замоціна быў намнога абшырнейшы. Апрача твораў паэта і ўступу Замоціна, у двухтомніку былі змешчаны таксама каментарыі, якія высвятлялі гісторыю напісання паасобных твораў і дату іх першай публікацыі, версіі і рэдакцыі вершаў Багдановіча.

У трыццатыя і пазнейшыя гады выданні зборнікаў твораў Багдановіча належалі да рэдкасці. Калі яны і паяўляліся, дык у звужаных рэдакцыях і без навуковага апарату. У 1968 годзе паявілася ў БССР найпаўнейшае выданне спадчыны Багдановіча пад загалоўкам „Максім Багдановіч, збор твораў у двух тамах". У першы том увайшлі вершы, паэмы і пераклады. У другі том — проза, літаратурна-крытычныя і публіцыстычныя артыкулы і лісты.

Збор твораў папярэджаны ўступным артыкулам вядомага даследчыка Алега Лойкі.

Усю літаратурную спадчыну Багдановіча можам раздзяліць на: паэзію, мастацкую прозу, літаратурна-грамадскую і гістарычную публіцыстыку і лісты. У такой чарговасці і ў такім праблемным падзеле будзем разглядаць творчасць паэта.

БЕЛАСТОЦКІ КІРМАШ

Паводле даных „Малога статыстычнага гадавіка 1974" беластачане ў мінулым годзе купілі розных тавараў на 18.412 мільёнаў злотых, што дае па 15,5 тыс. злотых на аднаго жыхара пры сярэднім у краіне 18,3 тыс. злотых. Далекавата нам да перадавых, але за намі яшчэ жыхары Люблінскага і Жэшоўскага ваяводстваў. Што датычыць працэнту нехарчавых тавараў у агульных пакупках, то ў нашым ваяводстве склаў ён 62,7 прац. і ўступаем мы тут толькі люблінянам. За пяць месяцаў гэтага года дынаміка нашага гандлю склала аж 16 працэнтаў.

Шмат змянілася ў нашым ваяводскім гандлі ў апошнія гады. Вясковы гандаль першы пачаў арганізаваць кірмашы.

Чаму кірмашы? Гандлёвыя склады няраз былі перапоўнены таварамі, а ў крамах нельга іх было купіць або выбар быў малы. Не на карысць гэта як купляючым, так і гандлёўцам. Але магазіны нашыя найчасцей бываюць настолькі малыя, што няма ў іх месца на экспазіцыю тавару. Таму было вырашана арганізаваць кірмашы, якія былі б не толькі месцам продажу тавараў, але таксама і паказу моды, і канцэртаў, і паказу як карыстацца прадметамі дамашняга абыходу і г.д.

ГАНДАЛЬ У НАСТУПЛЕННІ

Традыцыяналісты задавалі пытанне: але колькі гэтае мерапрыемства каштуе? Аказваецца, што пры добрай арганізацыі прыбытак з тавараабароту ў некалькі разоў перавышае расходы на арганізацыю мерапрыемства.

У свой час ішла дыскусія: што зрабіць з пасляваставачнымі будынкамі? І неяк адразу справа накіроўвалася на гандаль. Было запрапанавана арганізоўваць там кірмашы. Першы адбыўся восенню мінулага года. Тады гандлёўцы прадставілі тавары на 20 мільёнаў злотых. Было гэта першае гандлёвае мерапрыемства такіх размераў.

Нядаўна (з 15 па 24 чэрвеня) ВСС з дапамогай іншых гандлёвых арганізацый адкрыў беластоцкі кірмаш пад лозунгам: „Гандаль — турыстам". Гандлёўцы паставілі тавары на 70 мільёнаў злотых. Паказана ўсё, чым наш гандаль можа забяспечыць турыстаў і ўсіх адпачываючых летам. Праўда, цяжка назваць, што з'яўляецца турыстычным таварам, а што не, і таму здзецца слушным, што на кірмашы павілася аж 400 узораў абутку.

На кірмаш было дадзена шмат тавараў, якія вырабляюцца на нашых беластоцкіх заводах і прадпрыемствах. Аж чатыры арцелі „Сполэм" у Беластоку прадавалі свае вырабы, ды не абы-якія, а нават супермодныя „бананавыя" спадніцы. Дырэкцыя трыкатажнага завода ў Кольне абавязалася даваць на кірмаш столькі тавараў, колькі будуць патрабаваць пакупнікі.

Рана яшчэ на падсумаванне кірмашу, пішу я гэтыя словы, калі гэтаму мерапрыемству ўсяго два-тры дні, але ўжо можна сказаць, што вельмі добрая яго рэклама. Аўтамабілі з каляровымі надпісамі, калектывы на эстрадзе і на вуліцах — прыцягваюць людзей на кірмаш.

Некалькі слоў аб будучыні. Выставачны будынкі прымае пад апеку камунальнае прадпрыемства, а гэта абазначае, што знайшоўся гаспадар. Прадбачваецца арганізаваць тут асенні кірмаш у жніўні-верасні, так, каб перад навучальным годам людзі маглі спакойна забяспечыцца патрэбнымі таварамі. На пераломе верасня-кастрычніка прадбачваецца арганізаваць садавода-агародніцкі кірмаш. Арганізатары плануюць прадаваць тут не толькі патрэбныя на зіму фрукты і гародніну, але і саджанцы, насенне, прылады для садаводаў і агароднікаў.

Ідуць размовы наконт арганізавання ў Беластоку рэгіянальнага рамесніцкага кірмашу. Калі рамесніцкія ўлады згодзяцца на такую прапанову, беластоцкі рамесніцкі кірмаш можа стаць агульнакраёвым.

Пра наш беластоцкі гандаль можна сказаць, што ў адносінах да кліентаў ён у пастаянным наступленні.

А. Карпюк

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

121

СЕНАКОСНАЯ
(„КОСЬБЯНАЯ")

Зажурылася біедная удовонька,
Што й нэ кошона зелёна дуброво(аька),
Што й нэ кошона зелёна дуброво(нька).
Найму косяры семдэсет чэтыры,
Коб выкосілі всіе горы і долі(ны),
Коб выкосілі всіе горы і долі(ны).
Косяры косят, а вітрэц повіевае,
Шолкова трава з-пуод косы выляга(е),
Шолкова трава з-пуод косы выляга(е).
Біедна вдовонька із жалю умліева(е).
Біедна вдовонька із жалю умліева(е),

Ад Анны Крупіч, 1912 г. нараджэння, вёска Дабрывада Гайнаўскага павету, запісаў 27 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі ноты запіс зрабіў Эдуард Гойлік. „Косьбяные" песні спяваліся ў часе сенакосу.

На турсезон

ДЗЕ І ЯК БУДЗЕМ ЕСЦІ?

Для турсезона найважнейшай справай з'яўляецца сонечная пагода. Але адным сонцам чалавек жыць не можа — гэта першае, а, па-другое, сонца не заплануеш. Запланаваць і палепшыць можна гандаль, гастраномію і паслугі.

Да сёлетняга турыстычнага сезона падрыхтаваны 332 пастаянныя гастранамічныя пляцоўкі і 247 сезонных, у якіх налічваецца больш 22 тыс. месц. Сёлета колькасць гастранамічных установаў павялічылася на 62 адзінкі з амаль 2 тыс. месц. Апрача таго, турыстаў будуць абслугоўваць 64 пастаянныя і 201 сезонны пункт малой гастраноміі.

Новыя гастранамічныя пляцоўкі ўзніклі перш за ўсё ў Беластоку, у турыстычных мясцовасцях і пры галоўных турыстычных шляхах. А вось яны: кавярня на 200 месц у Беластоку, бар у доміку Напалеона, бар італьянскага тыпу ў Беластоку, рэстаран-карчма ў Паневе, Пшэвезі, Лысых і Козлі, піўнья ў Аўгустове, Элку, Голдапі і г.д.

Нашай турыстычнай гастраноміі не хапае людзей. Заранне прадбачылі гэта арганізатары харчавання. ВСС „Сполэм" падпісаў адпаведныя ўмовы з выпускнікамі і вучнямі гастранамічных школ і тэхнікумаў.

Думаем, што калі нават пагода не выйдзе, то наведваючы наша ваяводства турыст будзе задаволены нашай кухняй і гастранамічнай абслугай. (ак)

ТАК БЫВАЕ...

„ЗГАНЬБІЛА" СЫНА

Яблыка далёка ад яблыні не адкоціцца. Сын Вася далёка не адышоў ад свайго бацькі. Любіць ён рабіць прыемнае, але толькі сабе. І грошы, калі ўжо ў каго пазычыць, дык лепш ужо не ўпамінайся. Становішча тваім ворагам. Адварочваецца плячыма, не заўважае. Вася часта любіць выпіць, але за свае грошы гарэлка яму не смакуе. Але гэта яшчэ нічога. Горш, што любіць ён ашукоўваць даверлівых дзяўчат. Датуль ён добры і прытвараецца закаханым, пакуль не зацяжарыць дзяўчына. А калі ўжо так станецца, уцякае ад яе, не хоча яе знаць і знаходзіць другую наіўную дзяўчыну.

Нядаўна адна нарадзіла ад яго дзіцё. Перажыла шмат сораму і непрыемных сцэн у хаце. Бацькі былі абураны і на дачку, але перш за ўсё на Васю, які хадзіў да іх у хату і абяцаў быць зяцем, а цяпер стаў ворагам і даказвае, што іх дачка была распусная і з усімі пазвалялася.

А бацька Васі спаткаў аднойчы на дарозе гэту няшчасную дзяўчыну і, замест аднесціся да яе са спачуваннем, або хаця прайсці каля яе, як незнаёмы, схапіў яе ў жалезныя лапы і пачаў душыць, крычучы: „Ты такая-сякая, нашто зганьбіла майго сына, ты, так тваю, ды так тваю маць, не магла б ліквідаваць цяжарнасць, як іншыя?!" На шчасце пад'ехалі людзі і абсадзілі раз'юшанага, як бык, пажылога здаравяку, які затраціў, бадай, усе рысы чалавечнасці.

М. Сваяк

УМЕЕ ПРАЦАВАЦЬ

Нямнога ёсць у Беластоку газетна-часопісных кіёскаў так зададбаных, як кіёск на пасёлку Засянкі з нумарам 769, у якім працуе Зофія Серафім. Ажно зіхаціць чыстыя і густоўна аформленыя вітрыны. У сярэдзіне кіёска таксама належны парадак. Выданні размешчаны прадумана, не перашкаджаюць бачыць паліцы ўнутры кіёска. На пярэднім плане — газеты. Яны раскладзены з улікам попыту, тэматыкі, ілюстрацый. Сярод іх наш тыднёвік — „Ніва". Разыходзіцца тут яе ў сярэднім 17—20 экземпляраў. Тыднёвік „Ніва", як заўважае пані Зофія, мае пастаянных пакупнікоў. Лік іх усё павялічваецца.

Прыемна тут купіць тую ці іншую газету або часопіс, паколькі да кожнага экземпляра бывае „далучана" ўсмешка сімпатычнай прадаўшчыцы. Мабыць, у гэтым і заключаецца поспех пані Зофіі.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

З маеі званіцы

ХТО СЛУХАЕ, ХТО СТУКАЕ, ХТО ПОРА

Даўно мінулі тыя часы, калі паездка да „дохтара" была чымсьці незвычайным. Сёння лекарская дапамога з'яўляецца справай агульнадаступнай. Не чакаюць ужо людзі, „пакуль смерць з зубы не загляне". Відома, што чым хутчэй пакажашся ў цэнтры аховы здароўя, тым хутчэй і лекі памогуць. Час ад часу варта, асабліва з дзецьмі, і проста так сабе зайсці, пакацца на ўсялякі выпадак.

Усё без клопатаў, без коштаў, без непатрэбнай валакіты. Запісаўся да таго ці іншага лекара — і сядай спакойна перад кабінетам. Надыдзе твая чарга і вось, калі ласка, просіць. А ў кабінеце, відома. Пакажаш што там трэба — ну, пуп, скажам, ці горла. Аглянуць цябе, абслухаюць, абстукаюць. Не паспееш ачухацца і ўжо маеш рэцэпт у руках. Аптэка ахвотна служыць. Што каму. Таблетачкі ўсіх колераў і смакаў. Сіропы, кроплі ды настойкі.

Уколы і ўколікі — бяры, звяртайся да адпаведнай медсястры і падстаўляй зад на здароўе. У сур'ёзных выпадках кіруюць да спецыялістаў ці ў бальніцу. Хто гэта калі чуў? Хто гэта бачыў?

— Ой-яй-яй! — цешацца адна перад другою бабкі. — Вось дык часы настаў. Зойдзеш сабе да дахтароў тых, а там ужо заўсёды суседак пару чакае. Ёсць з кім слаўцом перакінуцца, пагаварыць пра ўсе мясцовыя навінкі.

— І паверыце, — дзеліцца ўражаннямі, — калі мне ў непрыстойным месцы скула села і я, нягледзячы на сорам, спадніцу перад імі задзерла, то не толькі масць і таблеткі прыпісалі, а яшчэ сказалі дзякуй... Калі б гэта я перад вамі, кума, то напэўна без лаянкі ці нават суда не абышлося б. А тут гляньце — яшчэ дзякуюць... Ну, каб гэта мне было яшчэ васемнаццаць. А то ж на сёмы дзесятак ужо пайшло. Адным словам, жыць — не паміраць, даражэнькая.

Так, так. Нездарма штораз то даўжэй жыве статыстычны грамадзянін. І хоць ён штораз то часцей лечыцца, то здароўе ў яго, хітруна, скажу вам, у параўнанні з даўнейшымі часамі, проста завіднае. І гэта добра. Да гэтага мы якраз і імкнемся. Таму заходзьце, не чакайце да апошняга, міласці просім. Цэнтр аховы здароўя — гэта, даражэнькія, установа, стварэная для вас!

Заходзьце! Чакаем! Шпрыцы і іголкі ў нас заўсёды пад рукою.

Ларс

З „Z LITERATURY NA ŚWIECIE"

У майскім нумары „Literatury na świecie", прысвечаным савецкай літаратуры, значнае месца адводзіцца беларускім пісьменнікам. Перш за ўсё друкуецца ў перакладзе Віктара Варашыльскага аповесць Васіля Быкава „Круглянскі мост". Васіль Быкаў займае таксама цэнтральнае месца ў артыкуле Яна Маркса „Савецкія пісьменнікі аб вайне", змешчаным у гэтым жа нумары. Аўтар артыкула, канцэнтруючыся на аповесці В. Быкава „Сотнікаў", пераклад якой выпусціла нядаўна „Książka i Wiedza", залічвае яе да „жывучай і дынамічнай плыні савецкай прозы".

У гэтым нумары выступае таксама Янка Брыль, які піша аб сваіх перакладах з польскай літаратуры і аб значэнні апошняй у яго жыцці. Між іншым, кажа: „Без польскіх кніг, польскага друку, без сяброўства з польскімі пісьменнікамі — цяжка мне ўявіць сабе маё жыццё і самога сябе..."

Беларуская тэма выступае і ў артыкуле вядомага польскага паэта і перакладчыка Тадэвуша Хрусцілеўскага, прысвечаным перакладам з рускай і савецкай паэзіі, у якім ён сцвярджае, што „некаторыя просценькія вершы Багдановіча" і „рэфлексійныя мініятуры Танка канца шасцідзесятых гадоў" перакладаў у захапленні, стымуляваны „нецярплівым унутраным дыктатам".

(рл)

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Дом складаецца з двух памяшканняў па два пакоі з кухняй кожнае. Ён з'яўляецца супольнай уласнасцю А., якая жыве адна і займае адно з памяшканняў, і В., які два гады таму назад заняў з жонкай і дзецьмі другое памяшканне. Паміж імі ўзніклі непаразуменні, і А. праз суд патрабуе знясення супольнай уласнасці і прызнання ёй цэлай нерухомай маёмасці. Яна сцвярджае, што паколькі яна жыве ў доме ад самай вайны, дом павінен быць прызнаны ёй, бо высяліць яе з дома нельга. Такім спосабам яна хоча пазбыцца другога супольнага ўласніка, які пасяліўся там нядаўна. Ці можа суд прызнаць дом А., што было б раўназначна з прымусовым высяленнем В.?

АДКАЗ: Згодна з законам, калі нерухомая маёмасць з'яўляецца супольнай уласнасцю двух або больш чалавек, кожны з іх можа патрабаваць ліквідацыі супольнай уласнасці. Гэта можа быць зроблена дзякуючы падзелу маёмасці, калі гэта магчыма, або дзякуючы прызнанню дома з пляцам аднаму (з прызнаннем іншым сплат). На падзел нерухомай маёмасці патрэбна згода гарадскога ўпраўлення, а падзел дома мог бы быць праведзен толькі ва ўмовах, калі лінія падзелу пляца магла праходзіць па сцяне, якая аддзельвае памяшканні А. і В. Трэба лічыцца з тым, што гарадское ўпраўленне можа не дазволіць на падзел, а тады магчымым будзе прызнанне цэлай нерухомай маёмасці аднаму. Нягледзячы на тое, што А. жыве ад вайны, то, прымаючы пад увагу тое, што В. пражывае з сям'ёй, суд можа прызнаць маёмасць В., а А. прысудзіць сплату. Суд можа, прызнаючы дом, устанавіць для А. сервітут — часовага або пажыццёвага пражывання ў гэтым доме. Суд можа таксама адмовіцца ад знясення супольнай маёмасці, калі прызнае, што з пункту грамадскага гледжання гэта не было б мэтазгодна.

Этнаграфічная аказія

На лузе ля вёскі Райкі Бельскага павету. *Фота В. Рудчыка.*

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка"!

Летам мінулага года паехала я ў горы на адпачынак. Вася быў вадзіўем нашай кампаніі. Ён і паспяваць, і патанцаваць і ўвогуле ўсюды першы. Гаварыў, што пакахаў мяне адразу. Мая радасць аднак скончылася так хутка, як хутка мінуў адпачынак. Мы вярнуліся дамоў. Вася працаваў у тым жа горадзе, што і я. Тут я даведалася, зрэшты, Вася і сам мне прызнаўся, што ён разведзены, што мае васьмігадовага сына. Гаварыў, што жонка была вельмі дрэнная і таму яе пакінуў. Я кахала Васю, і не перашкаджала мне тады і тое, што разведзены, і што шмат старэйшы, яму ж 37 гадоў, а мне толькі 20. Неўзабаве мы пажаніліся. Зрэшты, чакаць не было чаго, бо я ўжо была цяжарная. Не прайшло і некалькі месяцаў пасля вяселля, калі Вася паказаў, што ўмее. Вельмі часта запіваецца, па начах дома не бывае, ды і мяне ад усялякіх абзывае. Часта да суседзяў уцякаю. Нічога дзіўнага, што і жонка з ім не ўжылася. І я яго пакінула б і дня з ім не была б, каб вось не тое, што цяжарная. Маё ж дзіця будзе пакінута не толькі мяне, але і бацькі. І таму не ведаю, што рабіць? А можа, калі народзіцца дзіця, Вася зменіцца? Можа, хоць і цяжка вельмі, але пацярпець некалькі месяцаў? Што ты, „Сэрцайка", на гэта скажаш?

Ніна з Беласточа

Ніна! Калі б ты была адна, напэўна, найлепшы выхад пакінуць хулігана. Але тут жа дзіця будзе. Вядома, цяжка адной гадаваць дзіця, і бацька яму таксама патрэбны. Але патрэбны перш за ўсё спакой у хаце, каб магло яно здаровае гадавацца. Спадзяваццa, што Вася зменіцца, цяжка, тым больш, што ён ужо адну сям'ю пакінуў. Але пачакай, паглядзі, калі аднак застанецца такім надалей, дык развод тут будзе выйсцем найлепшым. А твой неабдуманы паступак хай будзе перасцярогай іншым дзяўчатам, хай ведаюць, што, дакладна хлопца не пазнаўшы, замуж не спяшаўся!

„Сэрцайка"

Куток практычных ведаў

Трускалкавы сезон

ТРУСКАЛКІ СА ЗБІТАЙ СМЯТАНАЙ

Памытыя трускалкі разлажыць у глыбокія сподкі, пасыпаць цукровай пудрай. Збіць венічкам адну шклянку смятаны, у канцы дадаючы лыжку цукру і крыху ванільнага цукру. Бітай смятанай паліць трускалкі.

ВІТАМІННЫ КАМПОТ

0,5 кг трускалак памыць, ачысціць, палажыць у місачку і спырснуць лімонным сокам. Закіпяціць шклянку вады з 4 лыжкамі цукру і кавалкам лімоннай скуркі. Астуджаным сіропам заліць трускалкі. Кампот астудзіць. Падаваць праз некалькі гадзін.

ТРУСКАЛКАВЫ СУП

75 дэкаў трускалак, 1 літр вады, 2 чайныя лыжачкі мукі, 1 шклянка смятаны, цукар па смаку, — усё гэта патрэбна для супу.

Трускалкі памыць, абабраць, палажыць ў гарачую ваду, закіпяціць, працерці праз густое нейлонавае сіта. Муку размяшаць са смятанай, заправіць суп, закіпяціць, пасаладзіць па смаку. Падаваць з макаронам ці з грэнкамі. Можна таксама з пячэннем. Суп можна есці як гарачы, так і халодны.

МАЛОЧНА-ТРУСКАЛКАВЫ ХАЛАДНІК

На 1 літр кіслага малака і шклянку смятаны бярэм 0,5 кг трускалак і цукар па смаку.

Трускалкі памыць, ачысціць, палову з іх працерці праз сіта, другую палову нарэзаць на меншыя часткі. Кіслае малако са смятанай і трускалкавым пюрэ размяшаць з цукрам венічкам, разліць у талеркі, палажыць у кожную нарэзаныя трускалкі. Да халадніка падаць салодкія булкі.

ПІРОГ З ТРУСКАЛКАМІ

На цеста бярэм: 30 дэкаў мукі, 18 дэкаў масла або маргарына, соль, 2 сталовыя лыжкі вады.

На крэм: 2 жаўткі, 1 яйцо, 1 чайную лыжачку мукі, 2 лыжкі цукру, ванілін, 1 шклянку малака.

На жэле: 1 шклянку трускалкавага соку, 1 лыжку цукру, 1 лыжку жэлаціна, 75 дэкаў трускалак.

Муку з тлушчам пасячы, каб не было грудак тлушчу, дадаць ваду, замясіць цеста. Астудзіць яго, а пасля тонка раскатаць, аблажыць цестам бляху, робячы бергі вышынёю 2 см. Спячы, астудзіць.

Жаўткі і адно яйцо сцерці з цукрам, змяшаць з мукой, заправіць кіпячым малаком і закіпяціць з ванілінам. Посуд з крэмам уставіць у кастрюльку з кіпячай вадой і так уціраць. Працягваць уціраць, выняўшы посуд з гарачай вады. Халодны крэм выдажыць на цеста. На крэм палажыць ачышчаныя трускалкі. Жэлацін намачыць у трох лыжках вады, а калі набракне, падагрэць і спалучыць з трускалкавым сокам. Калі жэле пачне застываць, заліць трускалкі, астудзіць. Вострым тонкім нажом нарэзаць на квадраты. Гэты пірог не варта рабіць на некалькі дзён.

Гаспадыня

ЯКАЎ БАРКУНОЎ

ПАРТЫЗАНСКІЯ СЦЕЖКІ

Аўтаматчык Мікалай дае чаргу з аўтамата па ідучаму спераду нямецкаму канваіру, кулямётчык Міхаіл б'е па тылавой ахове. Ваеннапалонныя і цывільныя нападаюць на сваіх канваіраў, завязваецца рукапашны бой. Вялікую смеласць і знаходлівасць у гэтай рукапашнай барацьбе з немцамі праявіла польская група пад камандаваннем камандзіра групы Юзэфа (празвішча яго, на жаль, не ведаю). У гэтай барацьбе загінуў партызан Анатоль. Русін.

Так былі вызвалены ад вывазу на германскую катаргу многія цывільныя людзі і іншыя ваеннапалонныя, частка з якіх рушыла на ўсход насустрач наступаючай арміі, а большасць папоўніла рады партызанскіх атрадаў Кастуся Каліноўскага, імя Жданава, „Чырвоная звязда".

У канцы чэрвеня 1944 года нямецкія самалёты пачалі да фронту лётаць вельмі нізка, а стары Нічыпар Карпюк гаварыў, што раз нямецкія самалёты паляцелі да фронту нізка, то наша перамога блізка. На ўсіх шасейных і чыгуначных дарогах адступалі калоны нямецкіх салдат і абозы з награбленым дабром.

Падпольны райком камсамола выпусціў лістоўкі да насельніцтва, каб яно хавала сваю маёмасць у лясах і не давала немцам магчымасці вывозіць яе ў Германію. Лістоўка была надрукавана ў партызанскай друкарні і разаслана ўсім сувязным і падпольшчыкам на вёсках.

З 28 па 30 чэрвеня мы рабілі засады на шашы ва ўрочышчы „Каралёў мост". Адначны, падпусціўшы нямецкую калону адступаўшых салдат і паліцэйскіх на блізкую адлегласць, мы адкрылі агонь з вінтовак і аўтаматаў. Многія немцы і паліцэйскія знайшлі сабе магілу, не даходзячы да Беластока.

У гэтым кароткім баі праявілі мужнасць і адвагу камсамольцы Аляксей Яроцкі, Люба Трахімюк, Мікалай Парэмскі і малады хлапец, паляк з вёскі Залукі Корбут (імя, на жаль, не памятаю). Яны вялі прыцэльны агонь да таго часу, пакуль не расстралялі ўсе патроны.

У сярэдзіне ліпеня разведка і сувязныя дакладваюць, што немцы мініруюць дамы і аэрадром у Беластоку. На подступах да Беластока будуюць умацаванні. Тэрмінова падцягваюць свае сілы да Беластока. Каб скараціць дарогу, адна з ваенных часцей пайшла праз лес, дзе размяшчаўся атрад Кастуся Каліноўскага і падпольны Заблудаўскі райком камсамола. Падпусціўшы нямецкую калону бліжэй, камандзір атрада Аляксей Карпюк крыкнуў немцам на іх мове: „Рукі ўверх, здавайцеся ў палон, вы акружаны!" Ідучыя наперадзе немцы падумалі, што гэта дэсант савецкіх войск, і пачалі складваць зброю, частка салдат пачала ўцякаць у лес, па іх нашыя кулямётчыкі адкрылі агонь. Бой хутка заціх, і мы захапілі ў палон 22 нямецкіх салдат і аднаго обер-лейтэнанта, які гаварыў, што прайшоў усю Францыю, Польшчу, а вось прыйшлося здацца ў палон партызанам.

З допросаў і здабраных дакументаў было ўстаноўлена, што салдаты 367 нямецкага палка імкнуліся ўзмоцніць нямецкую абарону на подступах да Беластока. Усе дакументы і карты былі перададзены камандаванню Савецкай Арміі.

З 21 па 22 ліпеня мы папалі пад перакрэсны артылерыйскі агонь. З боку Ваўкавыска і Крынак білі нашы „Кацюшы", а з боку Беластока нямецкія шасцістволныя мінамёты. Вылі снарады над нашымі галовамі. Ноч прайшла ў трывозе, а раніцай 22 ліпеня па шырокай прасецы прамчаўся каля нас савецкі танк з чырвонай зоркай. Ехаў ён у напрамку Беластока. Услед за танкам выйшлі савецкія салдаты-сувязісты, якіх мы сустрэлі з вялікай радасцю. Абдымалі іх, цалавалі. Разам з імі мы пачалі наступаць на Беласток. З баямі ўвайшлі ў Заблудаў і Беласток.

Наша партызанскае жыццё закончылася. Пачалося армейскае жыццё. Пасля вызвалення Беластока 27 ліпеня многія нашы партызаны былі залічаны ў Савецкую Армію, а частка камсамольцаў і членаў партыі засталася на рабоце ў савецкіх і партыйных установах. Была ўстаноўлена народная ўлада.

Даўно пазарасталі партызанскія сцежкі. Адгрымелі баі. Пастарэлі былыя камсамольцы, сталі сівыя і безвалосыя. На месцах, дзе змагаліся і паміралі за правую справу рускія, беларусы, палякі і іншыя нацыянальнасці, густа растуць хлябы, узвышаюцца гарады.

І мне прыемна паглядзець праз 30 год на мірны, прыгожы горад Беласток, дзе рукамі маіх сяброў — палякаў і беларусаў пабудаваны шматпавярховыя жылыя дамы і адміністрацыйныя ўстановы, пабудавана новае жыццё.

Былы сакратар падпольнага Заблудаўскага райкома камсамола, сёння дырэктар Гродзенскай бухгалтарскай школы

Якаў Баркуноў

ТРЫБУНА чытачоў

ВЕЧАРАМ ПАД ДУБАМ

Мусіць, ніколі я не забуду
Вечара гэтай нядзелі,
Калі пад разложыстым дубам
Прытуліўшысь з табой мы сядзелі.

Месяц быў ў небе высока,
Лісцё тады штось шапатала,
А ты, уздыхнуўшы глыбока,
„Цябе я кахаю" сказала.

І мы, затаіўшы дыханне,
Не змаглі устрымацца спакусы,
І праз цёплыя словы кахання
Злучыліся з вуснамі вусны.

Міхась Гаротны

АСВЕЧАНАСЦЬ

Тапіліся мы ў цемнаце,
На выручку прыйшла нам школа,
Дала такога мархамола,
Што проста веры не дасце.

Сягоння узровень навукі
Перасягнуў крытычны стан,
Сто раз мандрэйшы сталі ўнукі,
Стары — склероза і балван.

Дзе ступіш, звaліш з ног турыста,
Да плуга сябры не найдзеш,
А інжынера і магістра,
Дзе ткнешся — пальцам пападзеш.

Цяпер ўсе органы культуры
Назад варочаюць манеж,
Папробуй ты не здай матуры,
Напэўна ў пекла пападзеш.

Васіль Юравец,
Грыбаўцы

МАМА-СОНЦА

Многа я знаю на свеце людзей,
Ды мама з іх найдаражэй.
Як бы не шукаў я, не знайду нідзе,
Каб хто ад маёй мамы быў прыгажэй.

Мама мая не ўмее пісаць,
А гэта жанчына-герой!
Яна навучыла мяне працаваць,
І сама працавала ранняй парой.

Маму і сонца я памятаю,
Разам заўсёды іх бачыў на полі.
А каля іх я вясёла гуляю...
Быў я шчаслівы тады і вясёлы.

Шчаслівы, што маму і сонца я маю,
Таму мне на свеце так міла!
І буду славіць я маму сваю,
За тое, што гадавала, любіла.

Ян Мордань

ДОБРА БЫЛО МНЕ З ТАБОЮ

Верыла я табе, дарагі ты мне быў,
Ты мне шчасце даў ранняй вясною.
Я любіла цябе, ў маіх думках ты жыў,
Ах, як добра было мне з табою!

Нібы быстры сакол, ты глядзеў на мяне,
У вачах тваіх бачыла зоры.
Ты казаў — не пакіну ніколі цябе,
Каб між намі і вырaслі горы.

Ты і страх, і бяду ад мяне адганяў,
І казаў мне вясёлай ўсё быць.
Ты ўсе думкі мае нібы з карт адгадаў,
Ты жыццё навучыў любіць.

Адыйшоў ад мяне ты у зорную ноч,
Як сустрэліся мы ля плакучай бярозы,
Ты сказаў: ўжо ід, я крычала: чакай,
Ды пайшоў, не глядзеўшы на слёзы.

І адна засталася, як ў полі тапoль,
І ля гэтай плакучай бярозы.
І бярозка адна зашумела наўкол,
І яна адна бачыла слёзы.

Лена Юзвюк

ЗАТКНУЎ ВАННУ ПЯТОЙ

Гайнаўскае прадпрыемства драўнінай прамысловасці мае многа карысных устаноў, між іншым, у цэнтры горада ёсць лазня, з якой карыстаюцца не толькі працаўнікі, але ўсе іншыя жыхары горада.

У лазні ёсць душ і тры ванны, але хто раз пойдзе ў ванну памыцца, больш яго ўжо не наманіш. Я, любіўшы паляжаць у ванне, выбраўся аднойчы ў лазню. Напусціў у ванну вады, але яна ўсё уцякала, бо не было затычкі, каб заткнуць дзірку ў нізе ванны. Знайшоў кусок анучы і неяк закрыў дзірку, пачаў купацца, а вада ўсё працякала. Узяў нарэшце і заткнуў дзірку пятой. Гэтак мо б і выкупаўся, але не вязло зноў з мылам — ля ванны яно не вісела, а было паложана на беразе ванны, дзе, размокшы, зваліласа на зямлю. Каб яго падняць, трэба было вылезці з ванны, а за той час вада зноў уцякла. Пасля такіх перыпетый, я закончыў нарэшце купацца і так сабе падумаў: дык вось чаму ніхто не хоча ісці ў ванну купацца! Праверыў я іншыя ванны і таксама нідзе не знайшоў ані сеткі на мыла, ані затычак. Нібы дробныя ўсё гэта справы, а з-за іх жа не могуць людзі карыстацца ваннамі ў гайнаўскай лазні.

Раса

ЭКСКУРСАВОД

Уладзімір Валкавыцкі з'яўляецца адным з лепшых белавежскіх экскурсаводаў. Кожны месяц праводзіць ён з экскурсантамі каля 150 гадзін, а часта і больш. У 1973 годзе запісаў на свой рахунак 1720 гадзін. Гэта вельмі многа. Працаваць экскурсаводам пачаў У. Валкавыцкі 15 год таму назад, як толькі ў Белавежы ўзнік гурток экскурсаводаў ПТТ-К. Да сённяшняга дня паказаў Белавежу і навакольле амаль 60 тысячам асоб. За сваю працу атрымаў не адну ўзнагароду і многа цёплых слоў.

У. Валкавыцкі няспынна папаўняе свае веды пра Белавежу. Чытае ўсе белавежскія публікацыі і выданні. Сцвярджае, што гэта неабходна ўсім экскурсаводам. Кожнай групе экскурсантаў стараецца перадаць як найбольш ведаў аб прыродзе і гісторыі пушчы. Цешыцца, бачачы непрытворнае зацікаўленне слухачоў. Уладзімір Валкавыцкі любіць родную зямлю.

Пётр Байко
Фота **Войцеха Мінкевіча**

„ПЕСНЯ ДЛЯ ЦЯБЕ" З БЕЛАВЕЖЫ

У палавіне мая ў Белавежы выконваліся здымкі для тэлевізійнай перадачы „Песня для цябе", гаспадарам на гэты раз было Беластоцкае прадпрыемства бавоўнянай прамысловасці „Фасты". У палацовым парку сярод дубоў, клёнаў і ліп выступалі вядомыя спевакі: Яцэк Лех, Данель, Ада Русовіч, Лільяна Урбанская, Ірэна Вазняцкая, вакальна-інструментальныя ансамблі „Блакітна-чорныя" і „Новая група", а таксама балетная група „Арабеска". Перадачу рэжысіраваў Казімір Орач, вёў Януш Баровіч, а адбылася яна ў канцы мая.

Пётр Байко

ЧЫГУНАЧНІКІ

Чыгуначнікі са станцый у Семяноўцы, Нараўцы, Гайнаўцы, Чаромсе і Седльцах прымалі ўдзел у партыйным чыне ў Варшаве. Працавалі яны ў квартале „Макотуў", было каля 100 чалавек. Раней яшчэ працавалі яны грамадскім чынам на станцыі Семяноўка. Была тут таксама вялікая група членаў ЗСМ, якая абавязалася перагрузіць 10 вагонаў.

Сярод чыгуначнікаў арганізатарамі грамадскай працы былі загадчык станцыі Павел Лейша і яго намеснік Юрый Жахоўскі, а з маладых — Гражына Кісялевіч.

Ружа

НА ЦЭНТР ЗДАРОЎЯ ДЗІЦЯЦІ

Гарцэры з вёскі Грэдалі (Бельскі павет) актыўна ўзяліся за збор злому. Даход прызначылі на цэнтр здароўя дзіцяці. Яны накіравалі заклік да дарослых і паразвешвалі плакаты. І ўсе жыхары памагалі гарцэрам. Іван Бурыла, стары ўжо чалавек, здаў жалезнага злому на суму 100 зл. Гарцэрка Ірэна Бурыла ездзіла па вёсцы фурманкай, збірала злом і адвозіла яго ў школу ў Пашкоўшчыну. Вельмі пастараліся тры браты — Аляксандр, Віктар і Мікалай Сцепанюкі. Яны веласіпедамі збіралі злом на далейшых месцах і прывозілі на фуру.

За два дні гарцэры з Грэдалёў сабралі больш тоны злому.

Суседка

НАРОДНАЕ СВЯТА Ў ШУДЗЯЛАВЕ

Больш урачыста, чым у папярэднія гады праходзіла народнае свята ў Шудзялаве. І сакратар гмінная камітэта ПАРП Пётр Снахоўскі прачытаў даклад. Вялікія змены наступілі ў Шудзялаўскай гміне ад 1970 г. Ураджай чатырох асноўных збожжавых культур дасягнуў 18—20 цэнтнераў. Гадоўля кароў падвоілася, а свіней патроілася. Ва ўсёй гміне закончылася камасацыя зямлі. Зніклі вузкія палоскі і трохпалёўка. Многія балоты былі меліяраваны. Выраслі новыя дамы і гаспадарчыя будынкі.

На шудзялаўскае свята зышлася моладзь аж з 10 вёсак.

Т. К.

РЫБАЛОЎ З ВІСЛЯНАГА ЗАЛІВА

Наш чытач і карэспандэнт з Гданьскага пабярэжжа прыслаў нам здымак і кароткую даведку пра цікавага чалавека.

Месяц май — гэта час адлоўлівання каштоўнай рыбы-вугроў. Рыбалоў Антон Гродзь з вёскі Лашка штодзень выходзіў на заліў разам з усходам сонца. Ну, і пабіў рэкорд. Сам ён радзіўся і рос сярод азёр Браслаўшчыны. Потым, як танкіст дахаў на сваім танку ў Берлін і там закончыў вайну. І пацягнула яго зноў вада. Вось і пасяліўся былы салдат ля Віслянага заліву. Не наракае на выбар месца жыхарства і на сваю прафесію.

М. Б.
фота аўтара

МЕХАНІЗАЦЫЯ ГАСПАДАРАК

Хаця ў нашай вёсцы Спічкі існуе сельскагаспадарчы гурток, жыхары купляюць уласныя машыны, патрэбныя для апрацоўкі зямлі. Многія маюць ужо свае трактары. Іх у вёсцы 8 штук. Так што гаспадарка ў Спічках механізуецца. Многія жыхары ў гэтым годзе пачалі будаваць клуні на мураваных стаўбах.

Васіль Асеннік

ПАСЕЯЛІ ТРАВУ

Многія з сялян Крываціч у гэтым годзе адналі пасевы траў на зялёных угоддзях. Насеннем забяспечыла іх водмеліярацыйная суполка з Орлі. Таксама і ГС паклапаціўся, каб даставіць адпаведныя ўгнаенні, а сельскагаспадарчы гурток выканаў больш цяжкія работы.

І. Кірызюк

НОВАЯ САКОЛКА

Да вайны ў Саколцы не было ніякай прамысловасці за выключэннем адной маленькай гарбарні. Цяпер тут больш 14 тысяч жыхароў. Жыхары Саколкі і навакольных вёсак доўга чакалі, каб у горадзе вырас нейкі завод. І прыйшоў час, калі ў Саколцы пачалося вялікае будаўніцтва. Вырасла фабрыка будаўнічай сталяркі імя Сяргея Прытыцкага, на якой працуе 1290 чалавек. Побач будуецца новая фабрыка „Спомаш", якая будзе выпускаць машыны для спажывецкай прамысловасці. Ёсць прадпрыемства мясцовай прамысловасці, дзе працуе некалькі соцень чалавек. Пабудавана фабрыка ўпакоўкі для вопраткі, працуе тут 100 жанчын.

Не трэба ўжо людзям з Саколкі і Сакольшчыны шукаць працы ў Беластоку і яшчэ далей. Хапае ўсім працы на месцы.

У Саколцы вырас ужо новы жыллёвы квартал, які называецца Зялёны пасёлак. У новых блоках жыве многа сем'яў сакольскіх рабочых. Пабудаваны заразная бальніца, школы, будынкі для розных прадпрыемстваў і устаноў, гандлёвыя павільёны, кінатэатр, рэстаран, бар і інш. Як жа інакш выглядае цяпер павятовая Саколка!

Т. К.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРЫПЫНКІ ПКС

АДКАЗВАЕ:

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej Oddział I w Białymstoku.

W odpowiedzi na Wasz artykuł zamieszczony w gazecie „Niwa", dotyczącego budowy przystanków PKS informujemy, że zgodnie z planem ustalonym na rok bieżący na terenie powiatu hajnowskiego będą budowane dwa przystanki w miejscowościach Jagodniki, Istok przez Oddział V PKS.

Potrzeby powiatu, jak wynika z artykułu, są o wiele większe niż możliwości przerobowe PKS.

Ponieważ ludność jest chętna podjąć budowę przystanków w czynie społecznym, w tym celu Urzędy Gminne winne wystąpić z pismem do Oddziału I PKS o wykonanie lokalizacji, natomiast kompletne materiały na przystanek typ „Ogonek" (bo tylko takie budujemy) można zamówić w Oddziale V PKS w Białymstoku ul. Octowa. Koszt jednostkowy około 8 tys. zł.

Jeżeli te warunki odpowiadają, chętnie służymy pomocą.

Z-ca Dyrektora d/s Technicznych
Oddziału I-go PKS w Białymstoku
Stanisław Wiktorko

ТЭЛЕФОН КРУГЛЫЯ СУТКІ

АДКАЗВАЕ:

Dyrekcja Okręgu Poczty i Telekomunikacji w Olsztynie.

W nawiązaniu do pisma waszego z dn. 21 maja br. i załączonej notatki prasowej w sprawie całodobowego połączenia telefonicznego informujemy, że w miejscowościach Narew, Narewka i Czeremcha w powiecie hajnowskim, podobnie jak w Upt. Białowieża czy Kleszczele, jest wprowadzona całodobowa służba telefoniczna.

Biorąc pod uwagę fakt, że w Okręgu Olsztyńskim — w miarę rozwoju życia gospodarczego — istnieje w chwili obecnej stosunkowo duża ilość jednostek organizacyjnych, w których należałoby rozszerzyć godziny pracy central telefonicznych, co ściśle związane jest ze znacznym wzrostem zatrudnienia i osobowego funduszu płac (obowiązują ogólnie przyjęte ograniczenia) — wymienione potrzeby Dyrekcja sukcesywnie uzupełnia poprzez automatyzację central wiejskich, jak również rozszerzanie godzin pracy w miarę posiadanych na ten cel środków. Dotyczy to również powiatów: Bielsk Podlaski, Białystok, Sokółka i Siemiatycze, gdzie odnośne przedsięwzięcia będą dokonywane przy utrzymaniu powyższych motywów, jak również w miarę odpowiedniego wzrostu zapotrzebowania na usługi pocztowo-telekomunikacyjne.

Dyrektor Okręgu PiT
(E. Krupowicz)

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch". Indeks 36911.

ОЙ, СЭРЦА!

— Ты туды?
— Туды. А ты адтуль?
— Адтуль.
— Напэўна?
— Напэўна.
— Дык яго ўжо?..
— Яшчэ не.
— Ну, а як там?
— У паперах калупаюцца, кліентаў распытваюць.
— Знайшлі нешта?
— Пакуль што не.
— А кіраўнік ведае?
— Ведае.
— Ты яго бачыў?
— Учора.
— Дык ён што?
— Кажа, што пакрые. Толькі, каб я перадаў яму гэтыя тры акты.
— Гэтыя?
— Гэтыя. I два „кавалкі" ў розных купюрах. Каб з дзе-кім дзе-што ўладкаваць. I каб толькі заўтра або сёння.
— Перадаў?
— Перадаў, толькі што.
— Яму самому?
— Не, яго чалавеку. Казаў, што за ім, мабыць, сочаць. А яго чалавек падыйдзе да мяне каля другога пад'езду.
— Падыйшоў?
— Падыйшоў. Я быццам прагульваюся, калі падыходзіць адзін: „Вы Аркадзію Васільевічу перадаць? Зайдзіце за вугал, бо тут убачаць". Зайшоў я за вугал і там аддаў.
— Акты і два „кавалкі"?
— Усё.
— Ніхто не прыкмеціў?
— Быццам ніхто.
— Запамятаў, каму перадаваў?
— Запамятаў.
— Можа, такі чарнявенькі, невялічкі?
— Не, бландзін, высокі. Во, глядзі, ён якраз ідзе.
— Вотой?!
— Вотой.
— Ёлапе! Ён жа з кантролі! Я меў з ім аднойчы справу — ледзь выкруціўся...
— Ой, сэрца!..

Адам Аўсіенка

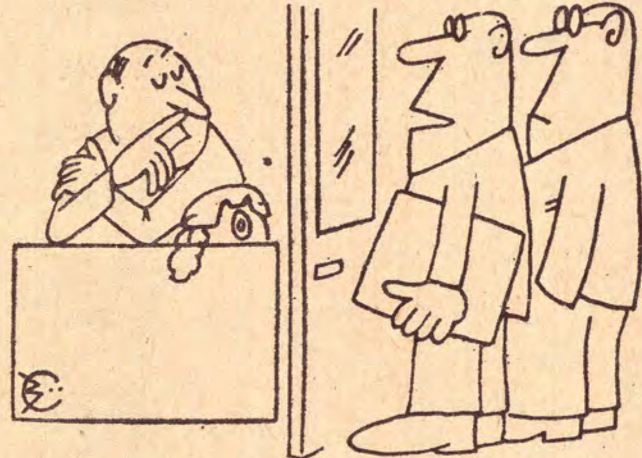

— Чаму гэта Пятровіч апошні месяц нічога не робіць?
— А ён часова начальніка заступае.

МІСТЭР СМАЙЛІ

Хілы пан у рэстаране нясмела дакрануўся да рукі чалавека, які апранаў паліто.
— Выбачайце, — сказаў ён. — Вы выпадкова не містэр Смайлі?
— Не! — фыркнуў той.
— Разумееце, справа ў тым, што я містэр Смайлі, а вы зараз апранаеце маё паліто!

АДЛЯГЛО

Сустрэліся двое суседзяў.
— Іван, — кажа адзін, — каб ты ведаў, які страшны сон мне прысніўся!
— Менавіта?
— Праснілася, быццам купілі мы з табою пляшку гарэлкі, а па дарозе дахаты знячэўку разбілі.
— Ды што ты! — усплясну́ў рукамі другі. — А за чые ж грошы яе купілі?
— За мае, суседзе, за мае.
— Ох, хоць трохі ад сэрца адлягло.

У ВАРОЖКІ

— Вы панеслі вялікую страту, — шматзначна сказала кліентцы варожка. — Мусіць, вы страцілі мужа.
— Дык я ж дзяўчына.
— Тады гэта быў парасон.

НІЎКА

Правады ў дзіцячы лагер.

НЕ МОГ

Пажылы мужчына заляцаецца да маладзенькай дзяўчыны. Вечарам ён гаворыць ёй:
— Я проста не магу ўявіць сабе, як я так доўга мог жыць без вас?
— У першыя пяцьдзесят год вашага жыцця я проста яшчэ не нарадзілася.

ХАЙ ПРЫХОДЗІЦЬ

Да загадчыка пральняю заходзіць хлопчык і паказвае сарочку.
Казалі бацька, калі не купіце замест гэтай сарочкі новае, дык ён усю вашу пральню разнясе.
Загадчык замітусіўся, агледзеў сапсаваную сарочку:
— Які памер каўнера ў твайго бацькі?
— Трыццаць шосты.
— А-а... Ну, тады хай прыходзіць...

А БЕЗ МАЙСТРА?

— Колькі вас працуе ў шаўца?
— З майстрам трое.
— А без майстра?..
— Як няма майстра, то ніхто не працуе.

Фатограф чакае клёву.

АСОТ У КВЕТНІКУ

Хто ведае, як там было,
Але між кветак, як на зло,
У кветніку Асот застаўся:

— Не да спадобы мне
парадак гэткі,
Тут у пашане адны кветкі,
А Лебяду, Свірэпку і Драсён
Абы заўважылі — адразу вон!

— Дык гэта ж кветнік,
А не сметнік, —
Яму заўважыла Вяргіня, —
Дай волю вам — усё загіне.
— Зямля для ўсіх! —
Асот крычыць.
— Ну, а карысць ты ці ўлічыў?
Каму патрэбны твой Драсён
ці Лебяда?
Адна бяда.

— Не паддавайся, брат Асот! —
Падаў свой голас цераз плот
Са сметніку Дзядоўнік. —
Ты ж брат мой кроўны.
— Ну, во, — зноў выгукнуў Асот,
— глядзі!
І я на свеце не адзін.
За плотам у мяне сябры...
Я дачакаюся пары...

Ды тут прыйшоў сам Гаспадар
У кветнік
І выкінуў за плот
Асот
На сметнік.

Міхась Скрыпка

НЕ Ў ТОЙ БОК

— Мама, мама! — крычыць трохгадовы Славік. — Цыбуля не ў той бок расце— Мы яе ў зямлю садзілі, а яна назад лезе.

...Ён казаў: каб падтрымаць сваю марку, не абавязкова быць філатэлістам.
...Ён быў аматарам лёгкага жыцця і марыў перайсці ў прафесіяналы.

ГАЛЬШТУК

Жонка купіла мужу на імяніны гальштук.
— Ну, як табе гэта падабаецца? Як ты думаеш, што найлепш да яго падыдзе?
Муж паглядзеў на страшэнную расфарбоўку гальштука і адказаў:
— Доўгая барада.

ЗАКУСКА

Слесар направіў кран на кухні і красамоўна глянуў на гаспадыню:
— Замачыць трэба, каб не працякаў.
Тая наліла яму чарку. Выхіліў яе майстар і зноў вачыма па хаце шнырыць:
— Мне б пасля чаркі чаго-небудзь востранькага.
А хлапчук, што побач стаў, падае яму нож:
— Вазьміце, дзядзька, гата толькі ўчора наваструў.

РЭШТА

У добра апранутага пана спыталі, адкуль у яго дзіўная манія выцягваць убок руку пры кожным павароце.
— Гэта ўсё, што засталося ў мяне ад маёй машыны, — сумна адказаў ён.

— Калі ласка, пад вожыка...

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Анатоля Ясюка з Трасцянкі і Яна Шугалы з Шчытоў Гайнаўскага павету змяшчаем песню з рэпертуару Чэслава Немана.

КОЛОКОЛЬЧИК

Стихи И. Макарова
Музыка: А. Гурилева

Однозвучно гремит колокольчик,
И дорога пылится слегка.
И уныло по ровному полю
Разливается песнь ямщика.

Столько чувства в той песне унылой,
Столько грусти в напеве родном,
Что в груди моей хладной, остылой
Разгорелося сердце огнем.

И припомнил я ночи другие,
И родные поля и леса,
И на очи, давно уж сухие,
Набежала, как искра, слеза.

Однозвучно гремит колокольчик,
И дорога пылится слегка —
И умолк мой ямщик, а дорога
Предо мной далека, далека...

ТЭЛЕГРАМА

Паехаў габравец па гандлёвых справах. Прадаў тавары і надумаў паслаць тэлеграму жонцы:
„Тавары прадаў выгадна. Прыеду ў Габрава ў пятніцу вечарам. Твой Дзімітр".
Тэлеграма здалася яму доўгай.
— Мара ведае, што я заўсёды прадаю тавары выгадна, — падумаў ён і закрэсліў непатрэбнае.
Засталося:
„Прыеду ў Габрава ў пятніцу вечарам. Твой Дзімітр".
Зноў яму здалося, што даўядзецца многа плаціць.
— I так вядома, што вярнуся ў Габрава і што да нядзелі не буду сядзець без справы і прадаць гатовае.
Ён закрэсліў астатнія словы і на тэлеграме засталося толькі: „Твой Дзімітр".
— Вядома, яе, а то чый! Тады навошта траціць грошы? І ён парваў тэлеграмны бланк.

КЕМЛІВЫ

Бацька загадаў сыну загадку:
— Хто над намі ўверх нагамі?
— Ведаю, ведаю! — крычыць сын. — Гэта суседзі з другога паверха, пра якіх маці казала, што яны ходзяць на галавах.

АД ПАРЫЖА ДА БРУСЕЛЯ НА... ХАДУЛЯХ

Два французы, Жыль Дас і Крысціян Дар'емерлон, патрацілі семнаццаць дзён, каб пераадолець каля 500 кіламетраў, якія аддзяляюць Парыж ад Брусэля. У якасці сродкаў руху яны выкарысталі... хадулі.
Перш чым адважыцца на гэты пераход, Жыль Дас і Крысціян Дар'емерлон трэніраваліся на працягу двух гадоў, штодзённа робячы ў сваім „абутку" 60-кіламетровыя прагулкі.

АСЦЯРОЖНА: ПАДРОБКА!

На вуліцах швейцарскіх гарадоў з'явіліся яркія плакаты з заклікам: „Турысты, не купляйце гадзіннікі на вуліцы!" Так вытворцы праслаўленых швейцарскіх гадзіннікаў спрабуюць абараніць сваю прадукцыю ад падробак, што фабрыкуюцца падпольнымі фірмамі.
Друк падлічыў, што турысты штогод вывозяць са Швейцарыі гадзіннікаў на суму больш чым на 900 мільёнаў швейцарскіх франкаў. Большасць „амег", „лонжынаў", купленых на вуліцах гарадоў „па дзяшоўцы" з'яўляюцца падробленымі. Спецыялісты сцвярджаюць, што такія фальсіфікаваныя вырабы абыходзяцца іх вытворцам у 50 разоў танней, чым сапраўдная прадукцыя лепшых фірм.

ВЕТРАКІ — КРЫНІЦА ЭНЕРГІІ

Энергетычны крызіс абудзіў цікавасць да адной з самых старых крыніц энергіі — ветраных млыноў. У ЗША, напрыклад, распрацавана пяцігадовая праграма будаўніцтва ветраных рухавікоў. Рухавікі ў штаце Агайо, напрыклад, будуць мець магутнасць 100 кілават, што дастаткова для задавальнення патрэбнасцей у электраэнергіі пяці сямей.

Не даручайце мухам ставіць кропкі над „і".